

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Živel kralj Aleksander I. Zedinitelj

1921

1931

Ob desetletnici kraljevega vladanja

* Malo je deset let v vsakdanjem človeškem življenju, mnogo v življenju vladarja, ki ima na skrbi blagor milijonov ljudi. Od svojega velikega očeta Petra I. Osvoboditelja je sprejel naš kmet-ski kralj znatno povečano dediščino, za katero je sam trpel kot vojak na fronti pod vzvišenim geslom: «Za krst častni i slobodu zlatnu».

Ta velika dediščina je pa bila neoblikovana. Z vso delavnostjo svojega mladega duha se je podal naš kralj na delo, toda, žal, ni našel dovolj voljnih sodelavcev. Kar je zasnoval v blagor naroda, so skušali drugi sebični mogotci obrez-uspešiti. Že je bilo videti javno življenje kakor zamotan in ves zavozlan voz, ki ga ne bo mogoče razvozlati. Zbirali so se odličniki naroda, da ga razvozlaajo, toda voz se je vedno bolj za-

motaval. Nalik svojemu davnemu imenjaku Aleksandru Velikemu je naš kralj z enim zamahom presekal ta začarani voz in dvignil ugled naše Jugoslavije v očeh drugih narodov, doma pa je zatrl z jekleno roko jedro korupcije in sprostil naš troedini jugoslovanski narod spon zagriženega strankarstva.

Dolga stoletja je čakal naš narod v stiski s koprnenjem v srcu na kralja Matjaža. Dočakali smo ga v našem kmet-skem kralju Aleksandru Prvem. Ponosni ustanovi, kakor Privilegirana agrarna banka in Privilegirana izvozna družba, sta, podprti z modrimi zakoni in nesebičnimi delavci, porok za boljšo bodočnost našega kmet-skega in delovnega ljudstva. Toda nele moder in odločen vladar je naš kmet-ski kralj, temveč nad

vse ljudomil človek in dober oče, ki naj bo s svojo vzvišeno soprogo vsemu narodu svetel zgled, da je družina temelj narodne sreče in zagotovilo boljše bodočnosti.

Ko gleda naš kralj nazaj na deset težkih let, lahko vzklikne z rimskim imperatorjem: Nisem živel zaman! Ves jugoslovanski narod stoji ob njegovem prestolu, pripravljen v svoji prekipeva-joči mladostni moči, da vedno podpre s svojimi zdravimi rokami njegovo modro vladanje. Vsem vre iz globin hvaležnih src k Najvišjemu molitev: Bože ohrani nam našega ljubega očeta kralja Aleksandra I. še deset- in desetletja vse do skraj-nih mej človeškega življenja, da dovrši svojo vzvišeno nalogo in zgradi na stoletih ruševinah mogočno in srečno Jugoslavijo!

Sadovi brezvestne gonje

Listi so pisali, da so nekje napadli kulukarji rešilni avto s kamenjem in motikami, da je šofer komaj odnesel zdravo kožo. Neki drugi kulukar je vrgel v avto s francoskimi potniki nalašč lopato gramoza.

Daleč smo že napredovali v sirovosfil! Ne bo dolgo, pa bomo upravičeno deležni naziva dežele, o kateri si bodo pripovedovali v tujini tartarske zgodbe kakor o Škipetarjih. O tujkem prometu govorimo, a ne pomislimo, da so taki dogodki, kakor so se zgodili zadnje čase, kaj slaba reklama za privabljanje tujcev. Vsak slovenski človek je imel doslej pred tujci, ki so prihajali v naše kraje, vso obzirnost, kakor je to tudi povsod drugod po svetu navada. Kako pa smo prišli naenkrat tako daleč, da so mogoči taki dogodki?

Neki list, ki vedno trdi, da dobro pozna naše ljudstvo, razlaga in kar opravičuje te dogodke, da so nastali zaradi ljudske nejevolje nad kulukom. Ker poročila nikjer ne omenjajo, da bi bili kulukarji pijani, je kar mogoče, da sklepajo kulukarji takole: Kuluk je zato ukazal, ker so ceste slabe. Slabih cest so krivi avtomobili. Potemtakem je prišel kuluk v deželo zaradi avtomobilov. Zato sovraštvo in smrt avtomobilom!

Ceste so res ponekod v zelo slabem stanju. Med vojno so cestni odbori slabo skrbeli za vzdrževanje cest. Po vojni in tudi že med njo so nastopila leta silnega povpraševanja po lesu. Dolga leta so bile ceste polne vozov z ozkimi platišči, ki so uničevali ceste. Povečan avtomobilski promet je povzročil med vozniki in avtomobilisti na tseh cestah sovražno razpoloženje. Mnogokje je prišlo do hudih nesreč samo zaradi te okolnosti. Pri večletni izredni uporabi cest in slabem oskrbovanju so prišle nekatere ceste danes v tako stanje, da jih je treba takoj spraviti spet v red, če hočemo sploh še nadalje voziti po njih. Mnogo denarja stane, da se po-

pravijo take razruvane ceste. Ker vemo vsi in vedo tudi v Beogradu, kako trda je za denar pri kmetu, so odločili tako-le: Ceste morajo biti popravljene. Vsak državljan mora prispevati k temu delu. Kdor ima denar, naj plača, kdor ga nima, naj pa svoj delež odsluži z delom. Zato pa se odpravijo cestne doklade, ki znašajo navadno čez 50 odstotkov temeljnega davka. Ko se ceste v nekaj letih spet uredijo, bo kuluk odpravljen, zboljšane ceste bodo pa zahtevale manj dela in bo tako na kuluku opravljeno delo še desetletja dajalo dobre sadove v zmanjšanih cestnih dokladah.

Naše ljudstvo je navajeno na red. Dobro ve, da brez davkov ni reda v državi, da morajo biti zakoni, ki ščitijo premoženje in življenje. Zakoni nalagajo vedno dolžnosti, ki sicer niso prijetne, toda potrebne so. Tako je kmet dajal in še daje biro, ker jo zakon ukazuje, hodi na občinsko tlako, da uredi in nasuje pota in kolovoze. Ni-

komur, ki ni skregan s pametjo, ne pade v glavo, da bi se protivil tem dajatvam.

Ko pa je prišel zakon o osebnem delu na cestah, so izrabili to ugodno priliko nekateri zapeljivci, ki hočejo na raznih zborovanjih še danes snesti vse davke kot krivične, država naj pa skrbi za blaginjo državljanov s figo v žepu. Dvignili so ti zapeljivci krik: «Tlaka je že odpravljena puntnega leta 1848., pred 80 leti. To je nazadnjaštvo, če se uvede kuluk. Zakaj bi kmet delal za gospodo ceste. Protestirajte proti kuluku.»

Vsak človek nerad daje in rad nastavi uho celo takim gobeždačem. Danes imamo sadove tega hujskanja v napadih kulukarjev na avtomobile. Na zatožno klop ne spada nahujskano ljudstvo, temveč hujskači, ki se jim še vedno dobro godi pri nas. Kuluk je kos davčnega zakona, uredil bo naše ceste, da bodo lepe in ne bo foliko trpela tovorna živina in vozovi. Avtomobilisti plačajo vsi velike davke in obilen kuluk. Zato jih ne nadlegujte in ne sramofite svojega dobrega slovenskega imena!

Westfalska deca na počitnicah v domovini

Odkar se bolj zavedamo, kako nam tujina ugrablja naše zdrave moči, skušamo z našimi izseljenci navezati čim ožje stike ter jim pomagati v borbi za njihov obstanek. Posebno na Westfalskem in v Porenju se je zadnji čas marsikaj dobrega ukrenilo. Tako so se ustanovili tečajji za poučevanje materinščine, nadalje se lepo razvijajo knjižnice in posebno «Domovina» si je kot najzvestejša tovarišica izseljenskih družin pridobila zelo mnogo novih prijateljev.

Zaradi gospodarske krize, ki v Nemčiji vlada posebno hudo, je letos moral izostati običajni izlet naših rojakov iz Nemčije in sosednjih držav v domovino. Zato pa je bila letos prvič izvedena velevažna in že davno potrebna akcija: dobili smo namreč iz Nemčije v domovino na počitnice 200 otrok naših rudarjev. Transport je prišel na Jesenice prejšnji torek. Z Jesenic so se otroci po-

pristrnem sprejemu odpeljali na Bled, kjer so se navečerjali in prespali. Ko so si drugi dan še ogledali lepoto Bleda, so se slednjič popoldne pripeljali v Ljubljano. Seveda so bili v Ljubljani še posebno prijazno sprejeti in so jim gospe pripravile obilo malinovca za odžeejanje in polne škrniclje peciva, klobas in slaščic. Ko so se westfalski otroci tako okrepili, so se odpeljali deloma na skupno letovanje, deloma k sorodnikom. V domovini ostanejo do 4. septembra in mi smo prepričani, da jim bo enomesečno bivanje pri nas ali ob morju vidno koristilo. Saj so tako potrebni svežega zraka, solnca in tečne domače hrane, posebno tudi sadja, ki ga je zdaj pri nas baš zadosti.

Transport je pripeljal naš izseljenski komisar dr. Deželič iz Düsseldorfa, kot njegovim pomočniki pa so prispeli s Pavlom Bolho na čelu nekateri

Soteščan:

Izgubljena sreča

Povest iz vaškega življenja.

X.

Oh, kje si sreča mojih dni?
Sree mi v prsih krvavi,
zaman se mi oko solzi...

«Oh, kam smo prišli! Kam smo prišli!» je tarnal Brezar v Mrkačevi koči. «Tako se nam godi na stara leta!»

Odkar je izgubil domačijo, se ni nikdar več nasmehnil. Kadar je šel po stezi čez polje, se je bridko razjokal. Kako mučen mu je bil pogled na njive, katere je obsejal s pšenico, požel pa jo bo on, ki ga je nesramno opeharil. Ali se bo Štefan že skoro vrnil? Kako težko ga pričakuje! Ni še minilo leto, pa se mu je zdelo, da ga ni videl že pol življenja.

Siromak se je v enem letu silno postaral. Hrbet mu je upognila beda ter ga pritisnila k tlom; obraz so mu razorale solze, prelite po izgubljeni sreči.

France, njegove žene, pa nesreča ni toliko izpremenila. V bajti je bilo manj dela in to ji je ugajalo. Dokler je bila dekla, je morala delati, čeprav za skromno plačo. Kot gospodinja pa se je polenila.

Pismo, ki je dospelo iz tujine, je Brezarja čudovito poživilo. Prejel je tudi denarno pošiljko. Štefan mu je ostal še edino upanje, čeprav je bilo že vse izgubljeno. Še je hotel živeti, četudi v skrajni bedi, in dočakati njegovo vrnitev. Zaupno je gledal proti nebu in prosil, naj mu bodo prikrajšani dnevi pričakovanja.

Štefan je bil na glasu kot priden in varčen mladenič, zato je bilo verjetno, da si bo v tujini kmalu opomogel. Sosedje, ki so brali njegovo pismo, so mu želeli srečo. Dvomili pa so, ali bo

Rožanc ostal pri dani besedi. Poznali so ga kot lakomnika in stiskača ter mu niso verjeli. Tudi se je vrednost zemljišča po vojni znatno dvignila nad prejšnjo ceno.

O čemer so pričeli na Razorju kdaj namigovali, to se je rado izpolnilo. Tudi mnenje o Rožancu je obveljalo. In res je začel podirati, kar je prej močato obljubil. «Kdo pa je vedel, da se bo zemlja tako podražila», se je izgovarjal, kadar mu je kdo omenil sklenjeno pogodbo. O Štefanu ni hotel nič več slišati. Najrajši bi bil videl, da je za vedno izginil.

Okolica se je razdelila v dva tabora: nekaj jih je držalo z Rožancem, drugi pa so ga zavidali in črtili. Vrag, ki seje zavist, pa si je poiskal podlo dušo. Vdahnul ji je strašno misel, ki je dozorela v grešno dejanje. Storičca pa je skrnil pred pravično sodbo...

Pri Rožancu na Potoku se je oglašil pismo-noša ter mu izročil pismo. Pisava je bila neznanca, zato je bil možak tem bolj radoveden. Čim je prečital, je začel trepetati. Malo je manjkalo, da se ni zgrudil na zemljo. Iz odrevenele roke mu je padlo pismo, sin Tone ga je prebral in prečital.

Pisanje se je glasilo: «Ker si odrli siromaka, te zasleduje črna roka. Vendar pa se lahko odkupiš, ak' se ti smili tvoja koža. Položi tretjo noč po prejemu tega pisma pod klečalnik ob križu za vasjo med enajsto in dvanajsto uro 10.000 dinarjev. O vsem tem pa moraš strogo molčati, sicer te bo zadelo strašno maščevanje.»

Pismo je bilo opremljeno z odtiski prstov — znamenjem črne roke. Žig na ovitku ni bil razločen ter se ni poznalo, kje je bilo pismo odano. Zadnja vrstica je bila pisana z rdečilom.

Rožanc se je zvijal in stokal, bal se je maščevanja. Ali naj molči in nese denar na odkazano mesto? Tega ne more storiti, zahteva je prevelika.

Sin ga je tolažil: «Vse skupaj ni drugega nego grda šala. Nekdo nas je zlobno potegnil...»

«Kdo ve, morda je pa le res...» je skrbelo očeta. «Nič več ne bom mogel mirno zaspati...»

«Menda ni nihče tako neumen, da bi se dal ujeti... Vsakdo mora vedeti, da bomo pazili, kdo bo prišel na določeno mesto...»

Rožanc pa se ni dal pomiriti. Vedel je, da si je nakopal zaradi Brezarja marsikakega sovražnika. V srcu je bil že sklenil, vrniti Štefanu kmetijo, če poravna dolgove. V strahu pred grožnjo se obljube ni upal prelomiti. Zal mu je bilo, ker se je kdaj drugače izrazil.

Sin je izmaknil očetovo pismo ter ga nesel orožnikom. Tretjo noč so se odpravili na stražo. H križu pa ni bilo nikogar, čeprav so položili pod klečalo denarnico, na katero so hoteli ujeti zlobnega izsiljevalca. Nato so uvedli strogo preiskavo.

Najprej so prijeli Brezarja, a se je izkazalo, da ni njegova pisava. Siromaku so namreč oslabele roke, tako da ni mogel več pisati. Ali je koga nahujskal, mu niso mogli dokazati. S solzami v očeh je trdil, da je nedolžen. Saj je še vedno upal, da bo sin dobil kmetijo. Ze zaradi njega bi se ne bil drznil nikdar kaj takega storiti.

Za Brezarjem so bili osumljeni tudi drugi — vsakdo, ki se je bil Rožancu kdaj le količkaj zameril. Pravega krivca pa seveda niso mogli pogoditi. Kamorkoli je vodila kakšna sled, povsod je manjkalo dokazov.

Polagoma so se polegle govorice, samo Rožanca je še vedno begala domišljija. Ponoči je vstajal in hodil okrog hiše. Vso noč je tresel kljuke; nikomur ni zaupal, da je dobro zaklenil. Tone je moral spati v hlevu pri živini. Celo vodnjak je skrbno zapiral; bal se je, da bi ga kdo ne okužil.

«Dedec nori», je pihala Urša. «Ali ne vidiš, da te imajo ljudje za norea...»

Politični pregled

V minilem tednu je bilo v mednarodni politiki več važnih političnih dogodkov. Predvsem je treba omeniti

prizadevanje za gospodarsko obnovo Nemčije,

ki je, kakor smo že poročali, zašla v tako hude finančne težkoče, da ne more najti izhoda drugače, kakor da prosi inozemstvo za denarno podporo. Ameriški predsednik Hoover je s svojim predlogom sicer dosegel, da so za leto dni odgodili plačilo vojne odškodnine, vendar pa to ni mnogo zaleglo. Inozemstvo — v poštev pride v prvi vrsti Francija, ki edina ima dovolj denarja, da lahko pomaga tudi drugim — je sicer voljna pomagati Nemčiji, toda zaradi neprestanega rovarjenja proti mirovnim pogodbam in vojnim hujskarijam nemških nacionalistov do Nemčije nima pravega zaupanja. Francija pa noče dati denarja prej, preden Nemčija ne dá zadostnega jamstva, da bo v bodoče spoštovala mirovne pogodbe ter iskreno sodelovala z drugimi državami in narodi na svetu za ohranitev in ojačanje miru. Franciji pritrjujeta tudi Anglija in Amerika. Zaradi tega je

angleški ministrski predsednik Macdonald v spremstvu zunanje ministra Hendersona posetil Berlin

in imel pri tej priliki z nemškimi državniki važne razgovore o položaju v Nemčiji in ozdravljenju nemške gospodarske krize. Konec teh razgovorov je bil ta, da je Macdonald resno nasvetoval Nemčiji, naj se najprvo sporazume s Francijo, kajti od tega je predvsem odvisno, ali bo Nemčija dobila veliko posojilo, ki ji je potrebno. Preden pa se je nemška vlada odločila za nadaljevanje pogajanj s Francijo, sta

nemški državni kancelar dr. Brüning in zunanji minister dr. Curtius posetila Rim

in imela tam dva dni posvetovanja z Mussolinijem in italijanskim zunanjim ministrom Grandi-

jem. Italija sama nima denarja in zato Nemčiji dejansko ne more pomagati. Mussolini je dal nemškima državnika le kopico dobrih nasvetov in jima zagotovil svojo podporo in sodelovanje.

Medtem pa so se v Nemčiji odigrali važni dogodki. Pruski nacionalisti, organizirani v društvu «Stahlhelmu», so s pomočjo komunistov in Hitlerjevih narodnih socialistov že svoječasno postavili predlog, naj se pruski deželni zbor, v katerem imajo večino socialni demokratje, razpusti. O tem se je minilo nedeljo vršilo v vsej Prusiji, ki obsega tri petine nemške države,

ljudsko glasovanje.

V normalnih razmerah bi bila to čisto notranja nemška zadeva, ki druge nič ne briga. Sedaj pa, ko vlada v Nemčiji prava zmešnjava, so skušali nacionalisti, združeni s komunisti, izkoristiti splošno nejasnost in negotovost za to, da bi se polastili oblasti in uvedli v Nemčiji ali fašistični režim ali pa boljševiško diktaturo. Zato je ves svet nestrpnost čakal, kakšen bo izid glasovanja. V največje zadovoljstvo vseh, ki sta jim pri srcu mir in sporazum med narodi, so združeni

nemški fašisti in komunisti hudo pogoreli.

Večina nemškega naroda sploh ni šla glasovati in je tako njihov predlog popolnoma propadel. Po vsem svetu smatrajo to za dober znak in dokaz, da vladajo in odločajo v Nemčiji še vedno resni in pametni možje. Zato se sedaj tudi že govori, da

bo v kratkem posetil Berlin francoski ministrski predsednik Laval v spremstvu znanega pobornika miru, zunanje ministra Brianda.

Pogajanja, ki se bodo pri tej priliki vršila v Berlinu, bodo odločilne važnosti ne samo za nadaljnje odnose med Nemčijo in Francijo, marveč za razvoj vse Evrope. Če se Francija in Nemčija sporazumeta in združita k skupnemu delu za ojačanje miru in gospodarsko obnovo Evrope, potem se ni bati, da bi morda sploh kdaj prišlo do nove vojne. Če pa bo ostalo tako, kakor je

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

«Saj ne bo nič hudega», mu je skušal Tone dopovedati.

«Kaj pa veš!» ga je stariček nejevoljno zavrnil. «Meni je tako nekam čudno pri srcu. Nekaj mi pravi, da me bo nekdo umoril...»

«Oče, to je prazna domišljija.»

«Meša se mu, meša», se je Urša posmehovala. «Tiho!» je zapovedal ter naročil sinu: «Tone, ako bi me res kaj doletelo, ne pozabi na Stefana, kadar pride iz tujine. Bog ne zadeni, da bi rekli ljudje po moji smrti: Rožanc je snedel svojo besedo...»

«Oče, radi bomo izpolnili vašo željo.»

Preden je odšel počivat, je Rožanc vselej pogledal skozi okno.

«Oče, kaj pa gledate?» je bil Tone nekoč radoveden.

«Gledam, kdaj se bo posvetilo...»

Toneta je spreletela groza.

Rožancove slutnje so se izpolnile. Ko je nekega večera o mraku odprl okno, je zapazil nad Razorjem čudno svetlobo.

«Gori!» je zabučalo po vasi. «Pri Brezarju na Razorju!» — Rožanc se je onesvestil.

Na Vrtničju je udarilo plat zvona, vmes se je razlegala gasilska tromba. Ljudje so drli iz hiš in hiteli na Razorje. Pretresljivo je odmevalo v nočno tišino klicanje preplašenih vaščanov: «Pomagajte, pomagajte!»

Pri Brezarju sta gorela hiša in gospodarsko poslopje. Sosedje so opazili ogenj, ko je bilo oboje že v plamenu. Polotil se jih je silen strah, zakaj po vas iso žvigale iskre, strehe pa so bile večinoma slamnate. Prestrašeni so plezali na hiše in odbijali goreče utrinke. Zenske so nosile vodo, moški pa odnašali pohištvo in odganjali živino. Ni bilo skoro poslopja, kateremu bi ne bila pretila ognjena nevarnost.

Za Mrkačevo bajto se ni nihče zmenil, ker je stala zadaj za vrtovi. Vsakdo je krčevito branil

le svoje imetje. Na gorišču se je pričela udirati streha. Utrgala se je goreča plast slame, katero je dvignil veter visoko nad drevesa. Padla je onstran vrta na Mrkačevo streho. Kočo je mahoma obliznil plamen.

Tedaj so prispeli gasilci, brizgalne so pričele delovati. Vse gašenje se je osredotočilo v bližini požara. Tu je bila nevarnost največja; hiše so bile kar na kupu, streha se je dotikala strehe. Gorišče pa je žarelo in širilo neznosno vročino. Pričelo je razpadati podstrešje, naposled ni bilo videti drugega nego ožgano tramovje.

Kmalu je bila prestana vsa nevarnost. Gasilci so obvarovali najbližja poslopja, nikjer se ni užgalo. Kjer je stala prej prijazna Brezarjeva domačija, je štrlelo drugi dan ožgano zidovje. Od Mrkačeve koče pa ni ostalo nič drugega nego kup pepela. Brezarju je zgorelo vse imetje, otel si je le golo življenje. Franca je hotela rešiti v poslednjem hipu vsaj nekaj obleke, a se je pri tem nevarno opekla. Vso ožgano so našli na vrtu, revica ni mogla več hoditi. Drugi dan so jo odvedli v bolnišnico.

Požar je zanetila zlobna roka. Kje je začelo goreti, ni mogel nihče povedati. Soseđ, ki je prvi zagledal ogenj, je pravil, da sta bila hiša in hlev nenadoma v plamenu. Oboje je moralo biti zažgano ob istem času. A kdo je bil skrivnostni požigalec? Nedvomno je zapalil zlobnik, ki je pisal Rožancu grozilno pismo.

Govorice so se razpletale, manjkalo pa je prave podlage. Požigalca so iskali povsod — med tujei in domačini. Prijeti pa niso mogli nikogar, ker niso mogli nikomur krivde dokazati.

Rožanc je ležal v globoki nezavesti. Zdravnik je ugotovil, da ga je zadela kap kot posledica strahu in groze. Duhovnik je oskrbel njegovo poslednje maziljenje. Umril je, ne da se je še zavedel

Požigalec je imel na vesti tri zločine: požig, Rožancovo smrt in nevarno Brezarjevo poškodbo. Zasluženi kazni pa se je spretno izmuznil. Vse poizvedovanje orožnikov ni rodilo pričakovane uspeha. Za zločincem je bilo vedno manj sledi.

Sum je padel naposled na Brezarjevega Stefana. Nihče ga ni videl in vendar so vedeli mnogi, da je prišel iz tujine in zapalil izgubljeno domačijo. Preden je izbruhnil ogenj, je sosedov pes neprenehoma lajal in tulil ter se divje zaganjal proti Brezarjevemu hlevu.

Tako so pripovedovali tisti, ki so Stefana nepremišljeno obdolžili. Drugi pa so ugovarjali: «Tako nespametno menda ni, da bi uničil samega sebe. Med njim in Rožancem je bil vendar sklenjen dogovor, da mu bo vrnil kmetijo, kadar poravnava dolgove.»

Obrekljivci pa so trdili: «Prišel je suh ko poper. Najbrž je kaj zagrešil, pa so ga poslali po odgonu...»

«Obupal je nad srečo», je marsikdo dostavil. «Zato jo tudi Rožancu ni privoščil. Vendar bi tega ne bil smel storiti.»

Rožanka se je spomnila, kako je Stefan nekoč zapretil pokojniku ter mu rekel: «Na duši ti bo gorelo.» Ta dokaz so zopet pograbili tisti, ki okolnosti niso znali pametno presoditi.

«Brezar mora vedeti. Pri njem se je gotovo oglasil.» Tako so mnogi hudobno namigovali.

«Ali pa tudi ne», se je križalo mnenje. «Ako je mislil zažgati, tedaj se ni nikomur pokazal, Tiho, kakor je prišel, je tudi izginil.»

Niso bili redki, ki so menili: «Ko je zažgal, se je vrgel v ogenj. Tako je ušel pravici, kazen pa ga bo zadela na onem svetu...»

Brezar pa se je rotil pri živem Bogu: «Jaz ga nisem videl... Stefan je nedolžen... Umrjem naj, ako ne govorim resnice...»

Pismo, ki je dospelo kmalu po požaru, je zavezalo hudobne jezike. Rojak mu je sporočil iz

sedaj in bodo Nemci še dalje rovarili proti mirovnim pogodbam, potem pa bog ve, kaj še vse pride.

Velike važnosti je tudi

posvetovanje med angleškim ministrskim predsednikom Macdonaldom in ameriškim zunanjim ministrom Stimsonom,

ki se mudi na Irskem na počitnicah. Oba državnika, ki imata na svetu kot zastopnika dveh največjih držav prvo besedo, sta razpravljala o gospodarskih težkočah sveta. Kaže, da sta se dogovorila predlagati

naj se črtajo vsi vojni dolгови.

Na ta način bi se olajšal položaj skoro vseh držav, ker bi se iznebile hudih bremen in bi ta denar lahko porabile za svojo gospodarsko obnovo. O tem pa bo morala seveda še razpravljati posebna konferenca.

V Londonu je končal svoja posvetovanja

odbor finančnih strokovnjakov,

ki je razpravljal o tem, kako naj se izvede Hooverov predlog o odgoditvi vojnih dolgov in plačila vojne odškodnine, tako zvanih reparacij, za eno leto. Naša država, ki bi bila s tem, da bi Nemčija ne plačala nobene odškodnine, hudo prizadeta, ker bi izgubila ogromne milijone, dosedaj tega predloga še ni sprejela. To je tudi prav, ker bi sicer morala država za kritje svojih potreb razpisati nove davke. To pa nikakor ni mogoče. Bržkone se bodo sedaj z Jugoslavijo posebej pogajali.

Napetost med papežem in Mussolinijem

pa se je zadnje dni nekam ohladila. V ponedeljek so listi že poročali, da so se začela pogajanja, da pa zaenkrat še ni nobenega sporazuma. Mir pa je vsaj v toliko, da se v listih medsebojno več ne napadajo.

Bo že porabila.

«Ali boste kupili iztepač za obleke?»

«Ne, nimam preprog.»

«Nič ne stori — saj imate moža!»

Argentine, da je Štefan umrl zaradi težke poškodbe. Kostu mu je zdrobila debela kača. Njegova čast je bila oprana. Sosedje so mu z globokim pomilovanjem dali zadoščenje.

Brezar je izgubil vse na svetu. Sina mu je požrla tujina, žena pa je v bolnišnici podlegla opeklina. Ostala mu je še edina opora — beraška palica. Prosil je župana, naj mu pomaga, a ga je zavrnil, češ, da nima ubožnega denarja.

«Kam pa naj grem?» je bil ves obupan.

«Na občino. Od hiše do hiše...»

«Berač!» mu je zagomezelo po vsem telesu. Odšel je z drsajočimi koraki. Ob pogledu na pogorišče so se mu pričeli oživljati nekdanji spomini. Vse je minilo — od življenja mu je ostal le še kup pepela. Spomnil se je Sevčeve Julke, zvezde njegove mladosti. Ko mu je zatonila, sta mu ugasnila upanje in ljubezen. Vse ga je zapustilo. Kam naj se obrne, da bi našel prostorček, kjer bi se razjokal?

Neka tajna sila ga je vedla na Vrtilje med nizko obzidje — tja, kjer je pokopanih toliko nad in bridkosti. Na očetov grob ga je silila potrta «Oče!» Koliko bi mu bil rad povedal, pa ni mogel začeti. Nobene prave besede ni našel, da bi mu pokazal svoje nadloge.

Tedaj so železna vrata pokopališča rezko zaškripala. Vstopila je neznana gospa v črni obleki. Pazno se je ozirala krog sebe, kakor bi iskala nekaj med grobovi.

Brezar si je obrisal solzo, katero mu je privabil spomin na očeta. Za hip sta mu ponehala bolelost in žalost. Kdo je imenitna neznanka? Odkod je prišla in kaj išče tukaj na pokopališču? Gledal jo je kakor zamaknjen ter jo spremljal z radovednim pogledom, kamor se je premaknila.

Naposled je prišla mimo njega. Sočutno ga je pogledala in mu stisnila nekaj drobiža. Smatrala ga je za siromaka. Brezar je prejel prvo miloščino, odkar je ubožal. Ginjen se ji je zahvalil.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

MNOGOVRSTNA SESTAVA NAŠE KMETIJE KOT PROTIUTEŽ ZA VREMENSKE NEPRILIKE

Dvoje dejstev je na naši mali kmetiji, ki ju kaže pribiti kot važen razlog za ves način dosedanjega našega gospodarstva. Prvo je v tem, da je naša kmetija zelo mnogovrstno sestavljena, posebej še v vinorodnih in hmeljarskih krajih. Morda nimamo nikjer toliko različnih panog in kultur (sadežev) združenih v skupno celoto, kakor jih imamo pri nas. Primerjal sem že kmetije po raznih deželah, pa nikjer nisem našel tako sestavljenih, kakor so naše. Po naših zemljiških pridelujemo po šestnajst pa tudi več različnih sadežev. Poleg vseh vrst žita pridelujemo razne korenške, stročnate in krmske rastline. Vse, kar potrebujemo za življenje, pridelujemo doma. In kako prav nam je to hodilo, smo se najbolj prepričali v zadnji vojni, ko smo bili navezani sami nase. Malokatera dežela je bila glede prehrane tako preskrbljena kakor naša. Vse smo imeli doma. Le «pasivni» kraji so delali izjemo, ker jim je manjkalo krušnega žita.

Kar nam ne dajejo pridelki prve letine, to nam izpopolnijo strniščni sadeži. Ta mnogovrstnost, ki jo opazujemo v poljedelstvu, se kaže pa tudi v živinoreji. Pri nas redimo vse vrste domačih živali, od goveje živine pa do drobne perutnine. Važne panoge so pa tudi naše sadjarstvo, vinogradništvo in hmeljarstvo.

Vsa ta mnogovrstnost nam zagotavlja bolj redne in bolj gotove dohodke. Če ne uspe ta pridelok, nam pomaga pa drugi. Drugo dejstvo, s katerim moramo računati, so pa razne vremenske neprilike. Tem smo izpostavljeni bolj kakor po drugih krajih. Skoraj vsako leto nas obiskujejo alj suša alj moča, alj slana alj toča, tako da so večje alj manjše poškodbe sadežev redni po-

javi. Razen tega nam delajo škodo razne rastlinske bolezni in živalski škodljivci (črv itd.), Morda ni dežele, ki bi vso to nadlogo tako težko čutila kakor jo naša.

Proti tem vremenskim poškodbam nimamo nobenega varnega sredstva. Izročeni smo jim na milost in nemilost. Še največ nam pomaga naša sestavljena kmetija s svojimi različnimi panogami in kulturami, ki nas rešujejo v primeru ene ali druge nesreče. Če nam odpove ena panoga ali en sadež, nam zato pa drug sadež več obeta, tako da nikdar ne ostanemo praznih rok. Za take kraje bi bila največja napaka, ako bi hoteli te mnogovrstne kulture zamenjati z bolj enostavno alj enostransko kmetijo, kakršne vidimo po drugih deželah, z drugim podnebjem in drugim vremenom, kakor na primer v Švici. Za pašo urejene kmetije bi pri nas v ravnih legah zaradi sušnih let hitro propadle. Maščevalo bi se tudi opuščanje žita, dokler ga pridelujemo le za lastno potrebo itd.

Premalo varne vremenske razmere upravičujejo sedanjo sestavo naše kmetije in bi bila velika napaka, če bi jo hoteli v tem pogledu preurejati. Vsaka dežela ima svoje vremenske posebnosti, ki pridejo do izraza tudi na kmetiji in njeni uredbi.

SPLOŠNA NAVODILA ZA GOBARSTVO.

Po prvem izdatnem deževju smemo pričakovati množino raznovrstnih jesenskih gob. Za manj izvežbane gobarje — temeljito verziranih gobarjev je med nami bore malo — podamo nekatera splošna navodila.

1. Za razločevanje užitnih gob od strupenih nimamo zanesljivih znakov. Povsem zastarele so bajke, da strupene gobe med kuhanjem ali praženjem počrniijo srebrno žlico ali čebulo, da samo strupene gobe počrniijo ali pomodrijo, ako jih prerežemo ali pretrgamo. Prav tako tudi duh in okus nista odločilna.

2. Uživaj le tiste gobe, ki jih zanesljivo poznaš kot neškodljive.

«Pa molite za mojega očeta, ki počiva na tem pokopališču», mu je rekla, čim ga je obdarila.

«Kdo pa?» jo je vprašujoče pogledal.

«Ali niste poznali hromege Sevca z Razorja?» Jaz sem njegova hči — Julka...»

«Julka!» Brezar se je oprl na palico, a se ponovno sesedel. «Julka!» je vzdihnil bolešno. Debela solza mu je kanila na očetovo gomilo.

«Ali me poznate?» se je sočutno sklonila.

«Dolgo me že ni bilo v tem kraju...» duša. Ali naj očita očetu, da mu je uničil življenje? Ne! Samo svojo nesrečo mu bo potožil.

Hotel je poklekniti, a noge se mu niso več upognile. Opreti se je moral na palico, ko je sedel na očetovo gomilo. Na pokopališču ni bilo žive duše, krog in krog je vladala smrtna tišina.

«Dolgo — Julka — dolgo... Oh, koliko se je medtem izpremenilo...»

«Kdo ste pa vi?» je začela poizvedovati. «Pa res se vas ne spominjam...»

«Julka...» se mu je tresla beseda. «Nekdaj sva se poznala... Brezarjev Ivan te je ljubil... Zdaj pa nima nikogar več na svetu...»

«Ivan!» ga je spoznala in mu stisnila desnico. «Ivan, ali je mogoče?»

«Julka — bridka resnica.» — S trudom ji je začel pripovedovati vse, kar je doživel potem, ko sta se ločila. Odkrita izpovedba mu je čudežno olajšala bedo in ohladila bolečino. Povedel jo je od dogodka do dogodka — do zadnje postaje svojega trpljenja. Tukaj se je šele odahnil in vzdihnil: «Julka, s teboj sem izgubil vse na svetu!»

O svoji sreči mu Julka ni ničesar omenila. S tem bi mu bila morda zadala novo rano, zato je previdno molčala. Tolažila ga je, naj voljno prenaša udarce bridke usode. Tako si bo nabral zaslužnja in spletel mučeniški venec.

«Pojdiva!» mu je rekla, ko je pomolila na očetovem grobu.

«Kam?» se je ponovno zasolzil. «Odkar nimam doma, sem občinska sirota... Hodil bom od hiše do hiše...»

«Ivan,» ga je prišla sočutno za roko, «pojdiva na Razorje...»

Ko je zagledala Julka Brezarjevo pogorišče, so se ji vzbudili mladostni spomini. Natanko so se izpolnile besede pokojnega Brezarja, ki je rekel: «Do tal naj pogorim, pogrezne naj se vsa kmetija.» Vso nezasluženo krivico bo danes povrnila — z dobroto. Ta zavest ji je bila slajša kot upravičeno maščevanje.

Stopila je k Šepaku po ključ in odprla rodno kočo. Med preprostimi stenami so objeli mehki občutki njeno nežno dušo. Spomnila se je bolnega očeta in svoje prve mladosti. Tukaj ji je vzcvetela cvetlica — prava, iskrena ljubezen. Zamorila pa jo je slana strupena nevoščljivost in zavisti. Takrat je bila sirota, prezirana in zaničevana — danes pa je ugledna meščanka. Izgubljena sreča se ji je vrnila, toda mrtve ljubezni ni mogla nikdar več obuditi.

Ob spominih na preteklost jo je posilil jok; naglo, kot je prišla, se je zopet poslovila. Ključ pa je pustila Brezarju — dala mu je pravico do brezplačnega stanovanja.

«Tolike dobrote pač nisem zaslužil, se ji ni mogel dovolj zahvaliti. «Julka, v nebesa bo zapisano, kar si mi storila... Odpusti, ker sem te nekdanj tako lahkomiščno pozabil...»

Julka ni mogla poslušati opravičevanja. Pekla jo je zavest, da je uničila siromaku srečo takrat, ko je pobegnila od doma. Glasno jo je opominjala dolžnost, naj mu povrne storjeno krivico. Preden je odšla, ga je bogato obdarila.

V Sevčevi koči je preživel Brezar zadnja leta svojega življenja. Preživljal se je s skromno občinsko podporo in z miloščino dobrih sosedov. Tudi Julka mu je večkrat olajšala bedno starost.

K o n e c.

3. Začetniki naj pobirajo najprej le najbolj mane vrste gob, kakršne so lisičke in užitni gobani (jurček, globanja), ki jih pri količkah natančnem ogledu ni mogoče zamenjati. Pri nabiranju užitnih gobanov pa se je treba varovati pred zamenjavo z grenkim žolčastim gobanom (boletus felleus). Cevke pod klobukom so pri žolčastem gobanu na starost roznate, pri užitnem gobanu pa zelenkaste. Imamo še nekatere druge neužitne gobane, ki pa pretrgani pomodrijo, do čim ostane užitni goban vedno belkast. Sele polagoma naj se podrobno seznanijo z drugimi neškodljivimi gobami. Cesar ne poznaš, pusti v gozdu v miru. Le siroveži pohodijo ali razbijejo gobe, ki jih ne poznajo.

4. V dvomljivih primerih se obrni na resnično dobrega poznavalca gob!

5. Naši gozdovi so mnogo bogatejši raznovrstnih gob, kakor se splošno misli. Samo lahko-miselni bahači poznajo «vse gobe». Seve so potem zastrupljenja neizogibna. Užitni goban (jur) ima kakih 50 podobnih mu sorodnikov. Platničark (ki imajo pod klobukom lističe) pa je pri nas približno 1500 različnih vrst. Mnogo teh še sploh ni znanstveno preiskanih glede užitnosti.

6. Pobiraj vedno sveže in zdrave gobe! Vodne, prestare, nagnite in močno objedene gobe pusti v gozdu!

7. Vzemi gobo previdno iz zemlje — kakor da bi jo odvil — da ne raztrgaš in uničiš podzemne mrežice, ki je prava gobja rastlina, dočim je goba plod.

8. Osnaži odtrgano gobo takoj ali odstrani vsaj listje in prst, da boš imel doma manj dela s snajenjem. Toda gobe, o katerih nisi popolnoma prepričan, da so užitne, pokaži veščaku neobrezane, oziramo nerazrezane, ker obrezane, posebno pa še na lističe razrezane gobe še strokovnjak težko določi.

9. Za nabiranje gob vzemi košaro ali kartonasto škatlo. Eno kakor drugo lahko nosiš v nahrbtniku. Nahrbtniki sami kakor tudi vreče, mreže ali rute pa niso priporočljivi za prinašanje svežih gob, ker se v takih posodah gobe zmečkajo in segrejejo.

10. Najbolje je, ako se nabrane gobe doma temeljito osnažijo in pripravijo za jed. Ako to ni mogoče, naj se gobe razložijo na hladnem prostoru vsaksebi do prihodnjega dneva. Vedeti je treba, da vsebujejo gobe približno 90 odstotkov vode in se zato lahko kmalu pokvarijo.

11. Semensko plast pod klobukom (cevke, lističe) je odstraniti pri črvihih in prav tarih gobah, sicer se naj porabijo, ker imajo izredno mnogo redilnih snovi.

12. Vodo, v kateri so gobe zavrele, bi bilo škoda zavreči, ker so v njej prav lahko razkrojilne redilne snovi.

13. Gobe so težko prebavljive, zato jih je treba prav dobro razrezati, oziroma razsekljati, najbolje s strojem, s kakršnim drobimo meso ali slanino. Razen tega je še treba gobe dobro prežvečiti. Za večerjo ni priporočljivo, použiti večjo množino gob.

14. Večino vseh smrtnih zastrupljenj povzročajo strupeni kukmak ali krompirjevka (amanita phalloides), ki se dobi v treh barvah (belkasta, zelenkasta in rumenkasta). Te strupenjače zamenjajo površni nepoznavalci z okusnimi šampijoni ali tudi z nekaterimi gobicami (zelenkasta golobica ali sivka). Vsakdo bi si moral temeljito ogledati naravne slike te silno strupene gobe. V Nemčiji je oblastno odredeno, da morajo viseti po naravnih barvah reproducirane slike ne samo v šolskih sobah, temveč tudi na kolodvorih.

A. B.

GLAVNI POGOJI ZA PRODAJO SVEŽEGA GROZDJA.

Če ne moremo z vinom v denar, poskusimo pa z grozdem, če se da to izvajati. To bi bila najenostavnejša rešitev težkega položaja, v katerem se nahajajo danes premnogi naši vinogradniki. Seveda je navezana tudi prodaja grozolja na razne pogoje, ki jih ni povsod najti. Zato se taka prodaja tudi ne dá splošno uvesti.

Za tako kupčijo je treba zadosti odjemalcev in ugodnih krajevnih prilik za dovažanje grozolja, če se ima grozdlje prodajati po domačih krajih.

Odjemalcev ni dobiti le po glavnih naših centrih, ampak tudi po naših podeželskih trgih. Brez dvoma bi se lahko veliko več grozolja razpečalo, ako bi se nudila ugodna prilika za kupčijo. Danes so mnogi domači kraji povsem nezadostno preskrbljeni z grozdiem, tako da ga sploh pogrešajo. Za nadomestek jim rabi ob ugodnih letinah razno drugo sadje, ob slabih letih pa trpe pomanjkanje na sadju in grozdu. Slednjega bi bilo pa vsako leto dosti za zobjanje.

Ob zadostni propagandi bi se dalo uživanje grozolja še izdatno dvigniti. To bodi za naprej

važna naloga naših vinarskih korporacij pa tudi zdravstvenih organov, saj je grozdlje v gotovih primerih potrebno tudi kot zdravilno hranilo. Taka propaganda bi torej ne bilo težka.

Za prodajo prihaja v poštev predvsem «namizno» grozdlje. Ker je teh sort bolj malo, se da za zobjanje porabiti in prodajati tudi drugo grozdlje, ki ga imamo za mošt. Glavno je, da je zrelo, dosti sladko in polnega okusa. Na ljubljanski trg prinašajo celo «izabelo», ki se glede kakovosti sploh ne da primerjati z dobrimi vrstami našega grozolja. In vendar najde odjemalce! Grozdlje naših vinskih goric pa mnogi še bolj cenijo kakor pa «smederevsko» grozdlje, ki je priznано prav dobro in prav okusno. Za zobjanje imamo torej dosti in dobrega blaga.

Drugo vprašanje pa je, če bi se grozdlje tudi lahko na trg dobilo? V tem pogledu so pa prilike zelo različne in zaradi tega se da ta prodaja izvajati le v omejenem obsegu. Na splošno prodajo sploh ni misliti ali načeloma se pa lahko poprimemo take prodaje, kjerkoli so lege za to ugodne. Važen pogoj je bližina vinograda, da ni treba grozolja daleč nositi, oziroma voziti in pošiljati. Ob primerni organizaciji bi se dalo grozdlje redno vsak dan dovažati v jebasih, košarah itd. iz enega in drugega vinograda. Taka organizacija med sosedi bi bila zelo umestna. Največje težave dela seveda prodaja grozolja iz vinogradov, ki so oddaljeni in ki imajo slaba pota. Številne zidance po takih krajih nam živo pričajo, da je prevažanje grozolja združeno s prevelikimi težočami. Vendar se da ob dobri volji marsikaj premagati. Le pogledimo ženstvo, kako prinaša iz daljnjih hribovitih leg maline in drugo sadje na trg, da se zavemo, da je tudi pri grozdu kaj takega mogoče. Treba le nekoliko drugega duha! Na vsak način se bo dalo s prodajo grozolja tudi nekaj doseči, da nas ne bo kriza preveč dušila in da pridemo laže do potrebnega denarja.

OB SUŠI IN TOČI.

Razen vladajoče gospodarske krize nas tepejo tudi vremenske nezgode in uime na tak način, da je naš obstanek čimdalje bolj ogrožen. Po mnogih krajih nam je toča zbilila in uničila pridelke, sedaj preti pa še suša pokončati, kar je ostalo. Na vsej črti doživljamo same nezgode, tako da nas mučijo hude skrbi, kako bomo izhajali in kaj nas čaka v bližnji prihodnosti.

Ivan Albrecht:

Jeza usode

«Hvala Bogu!» je bila vesela, ko se je vranec prestopil in začel kmalu zmerno dirjati. To jo je navdalo z novim pogumom. Menila je, da coprniska moč obeh cigank le ne more biti tako velika, kakor jo je risal Herbert. Sicer ne bi zalegli trije križi pred konjem. Vzlic temu pa jo je zadovoljnost kmalu minila; kajti izgubila je sled za Olgo. Kakor da se je svakinja s konjem vred vrla v zemljo, je bilo. Od nikoder glasu, od nikoder peketanja konjskih kopit in nikjer nobene sledi več.

Klaro je streslo:

«Ali je tudi ta čarovnica?»

Ob tej misli jo je oblila mrzla zona. Kakor izgubljena se je ozirala okrog in ugibala. Nazaj v gornji grad ji ne kaže, domov zopet ne. Potem:

«Kaj, če je morda Olga v tajni zvezi z onima dvema in je že morda pri njima?»

Ta misel se ji je zdela najbolj verjetna, skoraj edino pametna. Počasi je usmerila konja proti domu in se ni vso pot ozrla niti na levo niti na desno. Kmetje, ki so delali po polju, so spoštljivo pozdravljali grajsko gospo in se začudeno ozirali za njo ter ugibali, kaj je neki danes gospodi, da se tako čudno vede. Ena dirja na konju kakor otседena, druga tava kakor megla, od grofov pa nikjer nobenega. Ali pač? Tamle po poti izza hrasta jezdi nekdo. Saj je on, dà, dà, grof Lotar! Le kakšen je — kakor senca! Glava mu

nika, kakor da ni njegova, život je sključen in upognjen in levica mahedra kakor obstreljena.

Lotar jih ne vidi in ne opazi, kako stikajo glave. Ves drgeče ob misli, da je varal brata in mu lagal. Samega sebe se sramuje in pot domov mu je težka kakor obsojencu na morišče. Nikakor se ne more odločiti. Zdaj zavije sem, zdaj tja, tava po stezah in stezicah in se trese ob misli, da je medtem Klara že izvedla svoj načrt in s porogljivo vljudnostjo pokazala Olgi mater in sestrično. Kako je Olga sirota preživela ta trenutek! Morda se zdajle vije v blaznem krču in ji že noč objema duha, morda preklinja trenutek svojega rojstva, mater, očeta, sebe in ves svet?

Pred očmi se mu megli.

«Lelija!» pobožno šepetajo ustnice, ko koñj brez vodstva zavije v senco med bukove in hrastje. «Lelija, pridi in povej, ali res mora biti ona, vprav ona spravná dar! Lelija!»

Lotar kakor zamaknjen izteza roke, a iz šume zatrepeče:

«Lotar!»

Grašček se zdrzne in zagleda Olgo pred seboj.

X.

«Moj Bog, Olga, kje je Klara?» strmi Lotar in skoči s konja.

Grofica gleda kakor izgubljena in sklepa roke. Brez zveze jeelja nerazumljive besede, vztrepetava, se odmika, ihti. Nasloni se na svojega konja, roke ji omahnejo in glava se ji povesi. Živa podoba bolečine nazadnje onemi in

samo solze, polzeče po licih, izdajajo bolečino, ki divja v njej.

Lotar se ji obzirno bliža in jo prime za roko kakor po nedolžnem kaznovanega otroka:

«Odpusti, Olga, če te je žalila! Ne sodi nje; kajti kriv sem jaz!»

Olga ne razume ničesar in samo trudno odkima, on pa kakor omamljen:

«Dà, Olga, jaz, samo jaz sem kriv vsega gorja. Ničesar ne bi bilo — Herbert je hotel dobro, Herbert je mož, verjemi, Olga, jaz pa sem kakor nalomljena trstika in sem zakrivil vse gorje.»

Noge se mu tresejo v kolenih, ko nadaljuje: «Od vsega početka sem ravnal krivo, Olga! In to mi odpusti! Prenarediti ne morem, samo žal mi je, neskončno žal! Vendar poslej, od te ure, Olga, bo vse drugače. Vzel bom breme nase in ga bom nosil sam, čisto sam —»

Glas se mu trese, roka, ki drži z njo Olgino, je vroča in potna in grofica se ga začne bati:

«Joj, Lotar, dragi svak, tudi ti?»

«Dà, Olga, tudi jaz,» potrjuje on še ves v toku svojih misli, «tudi jaz sem kriv in celo bolj kriv kakor kdorkoli! Zahrbtn sem bil, ne samo potuhnjen, zavraten sem bil in bratu lagal. Danes sem lagal; kajti Margit je v dolnjem gradu —»

Olga odskoči, kakor bi jo pičil modras.

«Kaj vendar govoriš, Lotar? Kdo? Katera Margit? Kaj to pomeni?»

«Ti ni pravila Klara?» se zboji Lotar.

«Tvoja soproga?»

«Ona, dà!»

Manjkalo bo krme, manjkalo pa tudi živeža za lastno prehrano. Kako bomo prestali to pomanjkanje in to trdo preizkušnjo, ki se bo kazala tudi v rastočem pomanjkanju denarja? — Tukaj ni drugega izhoda, kakor da skušamo s skrajno varčnostjo in zelo previdnim gospodarstvom prebrestiti vse težkoče, ki se nam stavijo na pot. Edino v samopomoči, ki jo je treba združevati, je iskati potrebno rešitev.

Nič ni slabšega, kakor če bi živino, ki je za gospodarstvo neobhodno potrebna, v tej sili prodajali. V sili pa moramo prodati ali zaklati živali, ki jih še najlaže vtrpimo. Pri klanju si morajo sosedje vzajemno pomagati, da ne izgube živali preveč na svoji ceni in vrednosti. Kar je pa mogoče z utesnitvijo krmiljenja doma pridržati, naj se pridržijo, kajti z vsako prisilno prodajo ne oškodujemo le svojega imetja, ampak oškodujemo tudi poljedelstvo in druge panoge zaradi izostalega gnoja, ki je za doseg rednih pridelkov neobhodno potreben.

Letos bo manjkalo otave in drugih krmil. Treba bo slamo in vse, kar ima količkaj krmilne vrednosti, spraviti in porabiti za pokladanje, pri tem pa do skrajnosti varčevati. Sestaviti je točen proračun, kako bomo izhajali s pridelano krmo in kaj bo vse ukreniti, da živina ne bo preveč trpela. Prav letos zopet čutimo, kako potrebno je, da si od enega do drugega leta kaj prihranimo na krmi, da ne postane stiska prevelika. Vsako leto bi moralo ostati nekaj krme za rezervo, razen seveda v takih, ko nastane kakor letos splošno pomanjkanje.

Kjer je mogoče pridelati še kako hitro rastočo zeleno krmo za pozno jesensko pokladanje, naj se to izvede, sicer je pa z jesensko posetvijo skrbeti, da pridemo zgodaj spomladi do izdatnejše zelene košnje rži, ki nam da še najprej primeren pridelek. Letošnja jesenska paša bo skrajno slaba, ker jo bo suša vzela, vendar jo moramo izrabiti do zadnjega. Če se bo zemlja zadosti namočila, je upati, da se bo zopet popravila. Izjeme so le tam, kjer ne trpijo kraji zaradi prevelike suše in je ruša še dobro ohranjena. Pravočasno je letos skrbeti tudi za razna pomožna krmila iz gozdov, za stelo itd.

Tudi kar se tiče lastne prehrane, je le v dosledni varčnosti zazreti izhod zaradi nastalega pomanjkanja. Vse podpore skupaj, kolikor se sploh dovoljujejo, ne izdajo toliko, kolikor izda dobra samopomoč. Lastna in združna samo-

pomoč nam najlaže pomagata do rešitve iz nastale stiske, ki nas tako neusmiljeno tepe.

KAKO POMAGATI VINOGRADNIKOM IZ STISKE.

Načelstvo Vinarskega društva za dravsko banovino je imelo 4. t. m. sejo, na kateri je razpravljalo o položaju vinogradništva.

Stanje vinogradov v banovini je v splošnem prav dobro, z izjemo krajev, kjer je toča napravila več ali manj škode. Ponokod so stare zaloge vina še prav izdatne, zaradi česar so vinogradniki v velikih skrbeh, kam z letošnjim vinskim pridelkom. Vznemirja pa vinogradnike vest, ki se sliši od več strani, da bo letošnji mošt po 1 Din liter. Zdi se, da hočejo take cene diktirati samo brezvestne osebe, ki bi si rade na račun siromašnih vinogradnikov in viničarjev kovalje čezmerne dobičke. Mnogo je že vinogradnikov, ki na osnovi takih vesti obupujejo, ker bi jim pri navedeni ceni ne bili plačani niti stvarni stroški, da dobička, od katerega morata vendar vinogradnik in njegova družina z viničarjem vred živeti, niti ne omenimo. V tolažbo tem siromakom, navajamo naslednji račun: Dalmatinsko vino stane sedaj na mestu 1 liter 2-28 do 3-50 Din. Prevoz stane okrog 0-30 Din za liter, tako da stane tudi najcenejše dalmatinsko vino pri nas brez trošarine 2-58 do 3-80 Din liter; najcenejše banaško vino, za naš konsum nerezano neporabno, ki ima 10 % in manj alkohola, pa v naši banovini od 1-50 Din navzgor. Da bi se cene tem vinom znižale, je nemogoče, ker bi ta vina drugače že morala biti zastoj.

Znano je, da so naša vina, kar se kakovosti tiče, sploh na višku in jih ne moremo istovetiti z dalmatincem, banaščanom, zagorcem itd., čeprav so tudi tu izjeme; zato tudi cena našemu vinu ne more biti nižja, nego so v splošnem cene za kakovostno manj vredna vina. Vinarsko društvo poziva zato vse vinogradnike, da se pri prodaji letošnjega pridelka ne prenačijo in pokážejo vrata vsakomur, ki bi se upal ponujati smešno nizke nesprijemljive cene za vinski mošt in vino.

Največja krivda se godi vinogradnikom pri nas s tem, da se vinogradništvo in vino obremenjujeta z vsemi davki, kar jih je do danes fiskalna veda iznašla.

Za vinograde se plačuje najvišja zemljarina, zato pa smejo vinogradniki tudi zahtevati, naj se njih produkt ne obremenjuje posebej še s tro-

šarino. Država, zlasti banovina, še bolj pa občine krijejo velik del svojih stroškov s trošarino na vino. Vemo, da se to ne da takoj odpraviti, zahtevamo pa, naj se to odpravi čimprej. Če pogledamo trošarine v drugih vinorodnih evropskih državah, bi morala pri nas znašati skupna trošarina 60 Din na 1 hl.

Delno in hitro učinkujoča odpomoč vinogradnikom bi bila, da se dovoli vsakemu zasebniku, da v razmerju družinskih članov in za obdelovanje njegovega posestva potrebnih delavskih moči za lastno potrebo kupi direktno od vinogradnika od 1. oktobra do 1. decembra trošarine prosto vino ali mošt. Množina naj bi se določila naredbeno.

Naša povprečna vina, s katerimi se vina iz drugih vinarskih okolišev naše države ne morejo meriti, se v naši državi izven mej naše banovine ne morejo prodati. Zato pričakujemo od vseh, ki jim je prospeh našega vinarstva na srcu, da krijejo svojo potrebo na vinu samo z vini iz naše banovine. Pa tudi konsumenti sami, ki so prepričani, da je naše vino po njihovem okusu, če že ne boljše, pa vsaj enakovredno onim iz drugih vinarskih okolišev, naj zahtevajo, da se jim toči domači pridelek po ceni, ki razmeroma ni višja od cene pridelkov drugih vinarskih okolišev.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA.

— Ljubljanski živinski sejem. Na zadnji sejem je bilo prignanih 206 konj, 72 volov, 79 krav, 31 telet in 147 prašičkov za rejo; prodanih pa je bilo 15 konj, 29 volov, 30 krav, 7 telet in 52 prašičkov. Sejem je bil srednjedobro obiskan, kupčija je bila bolj slaba in so cene goveji živini ponovno popustile za okrog 50 par pri kilogramu. Za kilogram žive teže notirajo (v oklepajih notacija zadnjega sejma): voli I. vrste 6-50 do 7 Din (7-25), II. vrste 5-50 do 6-50 Din (6-25), III. vrste 4-50 do 5-50 Din (5-50), krave deb. 4 do 5-50 Din (4 do 6), krave klobasarice 2 do 3-50 Din (2-50 do 3-50), teleta 6 do 8 Din (7 do 8). Prašički za rejo, 6 do 15 tednov stari, so se prodajali po 100 do 200 Dni.

— Karlovški živinski sejem minilo soboto je bil izredno dobro obiskan. (V oklepajih število prodane živine.) Prignanih je bilo 409 konj (45), 243 krav (97 po 2 do 5 Din), 181 juncev (59 po 3

Olga zamišljeno odkima in se zgrozi, ko vidi, kako grof izpreminja barve.

«Torej je vprav meni zakleto!»

Srdito skrije obraz v dlani in zastoka:

«Joj, Olga, uniči me, steptaj me kakor črva, da bo konec mojega trpljenja in da se vsaj tvoje ne začne!»

«Ali sta se s Herbertom sporekla?» ugiblje Olga, ki čisto nič ne razume tega, kar govori svak.

«Morda si še nisva nikoli segla tako bratovsko v roke kakor danes», medlo pove Lotar in zdaj se vzlic žalosti vzbudi v svakinji radovednost. Počasi mu ženska pripoveduje, kako sta odjezdili s Klaro in kaj sta se pomenkovali, kako se ji je zadelo vse čudno in mrko in kakšne pekoče misli so jo nazadnje premagale, da je hotela ubežati občutku nesreče in je na slepo zdirjala v daljo.

«Zdaj vidim, da sem bila nespametna —»

«Vse je nespametno», nekako olajšano ponovi Lotar in je vesel, da ni bilo hujšega, toda Olga sili:

«Kaj prikrivaš, Lotar?»

«Pusti to, Olga!»

«Torej misliš, da nisem vredna tvojega zupanja?» je grofica užaljena.

«Daj si dopovedati, ljuba svakinja, da res ni vredno besede. Samo to pomisli, da me ono, česar ne vem, nikoli ne boli, medtem ko —»

«Zakaj govoriš v prazno, Lotar, ko veš, da ni hujše bolečine mimo nejasnosti in dvomov?» začne biti Olga trpka.

«Misliš, da res ne vidim in ne čutim, kako mi vsi skupaj že zdavnaj nekaj prikrivate?»

Hlastno začne naštevati vse, kar se ji je zadnje dni zdelo količkaj vznemirljivo, prav do nemira minule noči, Lotar pa:

«Pojezdiva v dolnji grad, Olga, in ne razmišlaj o tem! Tudi mojih besedi ne tehtaj! Smatraj jih za govorjenje vročičnega bolnika —»

«Takšni ste torej grofje R.» se je v užaljenem ponosu vzravnala graščakinja, «in vaša moč je v prikrievanju.» Od besede do besede je bila bolj zagrenjena in je že skoraj samo sikala, ko mu je zabrusila v obraz: «Kakor gadje se levite in kažete vsak hip drugo lice! Pri Bogu, Lotar! Ne prestopim danes praga dolnjega gradu, če je tako. Domov se vrnem in bom od Herberta terjala jasnosti!»

Odvedla je konja na plano in se zavihtela nanj.

«Olga!»

Brezbrižno se je ozrla nanj in skomizgnila z rameni, kakor da sploh ni več vreden besede. Lahno je pognala konja in mirno odjezdila.

Grof je bil kakor stepen pes. Da bo moral kdaj slišati tako obsodbo iz ust ženske, vprav te ženske, ne bi bil nikoli verjel v najhujših sanjah; zdaj pa je bila beseda izrečena in kakor črna peza teži na njem! Zakaj ga ni rajši udarila, kakor da mu je vrgla v obraz tak očitek?

Ali joj, ona jezdi, jezdi in se niti ne ozre več nazaj. Čez malo bo doma in bo začela izpraševati Herberta, kaj in kdo je Margit v dolnjem gradu. To mora prepričati, pa naj se potem že zgodi karkoli!

Naglo zajaše Lotar konja in kakor ranjena žival v loku zdrvi po pokrajini, dokler ne prijezdi pred Olgo, ki se mu hoče še vedno umakniti. Grof govori in prosi in roti, toda užaljena graščakinja je kakor gluha in slepa. Končno se začne Lotar bati, da ga morda ne bi zapazil kdo izmed Herbertovih in ponižno, pritajeno dahne:

«Za tvoj blagor gre, Olga, in vse, kar mi očitaš, je zgolj tvoja skrivnost —»

«Moja skrivnost?» je spet premagana ženska radovednost.

«Dà, tvoja —»

«In niti te ne smem vedeti», popušča njena jeza in prehaja bolj in bolj v novo očarljivo milino, ki je Lotarja doslej vedno osvobodila.

Grof se obotavlja:

«Ali res mora biti?»

«Se že spet umikaš?» se zatemne njene oči. «Ne, prav nič», se premaguje Lotar. «Kadar se mi bo umakniti, bom storil tako, da mi ne boš mogla ničesar več očitati!»

Njegov glas je zdaj nekam trd, a svakinja začne z roganjem:

«Zelo smo slovesni, dragi svak.»

«Ne, nič, samo poslušaj!»

(Dalje prihodnjik.)

do 5 Din), 479 volov (202 po 3 do 8 Din), 21 bikov (11 po 3 do 5 Din), 88 junic (39 po 3 do 5 Din), 508 glav drobnice (152 po 50 do 100 Din za glavo), 1150 svinj (382 debelih po 6.50 do 9 in suhih 330 po 2 do 8 Din za kg) ter 382 telet (220 po 120 do 200 Din za glavo). Na sejem je prišlo mnogo trgovcev iz Primorja, severne Dalmacije in tudi Ljubljane.

— **Dunajski živinski sejmi.** Na goveji sejem je bilo prignanih 2428 glav goveje živine, od tega 162 iz Jugoslavije in 468 iz Rumunije. Promet je bil v početku precej živahen, pozneje pa je popustil; cene so ostale na višini zadnjega tedna. — Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 17.116 svinj, od tega 1599 iz Jugoslavije, 4349 iz Poljske, 1465 iz Rumunije in 1148 iz Nemčije. Pri mirnem prometu so se pitane svinje pocenile za 10, kmečke za 5 do 7 in mesne za 10 grošev. Za kg žive teže notirajo: pitane svinje I. 1.30 do 1.40, angleške križane 1.65 do 1.90, kmečke 1.35 do 1.55 in mesne 1.30 do 2 šilinga.

Sejmi

- 17. avgusta: Sevnica, Smarje pod Ljubljano, Cerklje pri Kranju, Skofja Loka, Vače, Lož, Planina pri Rakeku, Zetale, Trebnje, Mozirje, Sv. Marija v Jarenini, Oplotnica, Rakičan, Vuzenica, Draškovec, Hotavljje, Sv. Rok pri Čakovcu, Pilštajn, Kapele pri Brežicah, Kalobje, Rečica ob Savinji, Sv. Rok pri Mokronogu, Gornja Lendava, Sv. Rok pri Ptujju;
- 18. avgusta: Metlika, Sv. Helena pri Čakovcu;
- 19. avgusta: Peklo pri Poljčanah, Hodoš;
- 20. avgusta: Blagovica, Št. Vid pri Stični, Kandija, Mursko Središče;
- 21. avgusta: Dokležovje;
- 22. avgusta: Litija (samo za živino), Planina pri Logatcu, Nova vas na Blokah, Mokronog.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v valutah:
1 dolar za 56.10 do 56.20 Din;

v devizah:

- 100 avstrijskih šilingov za 792.60 do 795.00 Din;
 - 100 italijanskih lir za 295.18 do 296.08 Din;
 - 1 dolar za 56.33 do 56.50 Din;
 - 100 francoskih frankov za 221.10 do 221.76 Din;
 - 100 češkoslovaških kron za 167.21 do 167.71 Din.
- Vojna škoda se je trgovala po 337 Din in investicijsko posojilo po 79 do 80 Din,

Kratke vesti

— **Uvozne carine na oljne plodove in oljno semenje.** Kralj je podpisal in proglasil zakon o spremembah carin, ki se tičejo oljnih plodov in semenja in čijih uvoz je bil doslej prost. Sedaj znaša carina na oljne plodove repice, kitajske oljne redkve, bukovega žira, na solnčnice in na sezamovo, makovo in bučno seme 0.40 zl. Din na 100 kg. Uvedba teh carin ima namen zaščititi domače kulture oljnih semen in oljnih plodov.

— **20.000 Din za zajce.** S sklepom ministra za kmetijstvo je bilo v soglasju s predsednikom ministrskega sveta izplačanih iz državnega kmetijskega zaklada Kmetijski družbi v Ljubljani 20.000 Din za podporo, nagrade in premije za domače zajce, razstavljeni na razstavi, ki se je vršila v Ljubljani.

— **Na banaškem vinskem trgu** vlada zatišje, kakršnega trgovina ne pomni. Privilegirana izvozna družba je do nedavno kupovala večje ali manjše količine za izvoz, v zadnjem času pa so prenehali tudi ti nakupi. Vinogradniki, potrebni gotovega denarja, so pričeli ponujati bela namizna vina že po 1.10 do 1.20 Din liter, pa tudi pri teh cenah ni prometa. Povsod vlada rezerviranost, zlasti ker še ni jasno, kako se bo razvila nova letošnja trgovina z grozdiem. Vinogradi obetajo kakovostno zelo dober pridelek, čeprav letina po količini morda ne bo dosegla lanske, ki je bila zelo obilna.

— **Dan grozdja v Italiji.** 27. septembra bo v Italiji dan grozdja. Že sedaj se vrše obširne priprave. V vseh vinorodnih krajih se bodo vršili veliki pohodi viničarjev z raznimi propagandnimi napisi. Vsekakor se bo konsum grozdja in vina s takimi prireditvami posplošil. Slične prireditve bi gotovo tudi pri nas uspele.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Pozdravni večer, ki ga je priredil Sokol oficirskemu zboru, bo dragim gostom gotovo ostal v dobrem spominu. V nanovo prebeljenih in preslikanih prostorih sokolskega doma je prebila družba skupaj lep večer v prijetnem razpoloženju. — Na Veliki šmaren se bo vršil prvi skupni javni nastop gorenjelogiškega Sokola z vojaštvom. Nastopila bo večja četa vojakov ter izvajala vaje s puškami. Igrala bo vojaška godba. Ker se proslavi z nastopom desetletnica vladanja našega ljubljene kralja, je pričakovati obilne udeležbe.

VELIKE POLJANE PRI RIBNICI. Nismo še imeli take slovesnosti, kakršna je bila v nedeljo 2. t. m. Nekaj mesecev je šele, odkar se je našemu požrtvovalnemu Pirnatu izpolnila dolgoletna želja, da se je ustanovil Sokol za Velike Poljane in okolico. Prvi starosta je postal seveda zaslužni brat Pirnat. Sokolska prireditev se je vršila v Ortneku nasproti gostilne br. Pleka, ki je nesebično nudil Sokolu, kar je le mogel. Travniki in vse potrebščine za veselilni prostor je dal na razpolago ortneški graščak g. Oskar Kosler, ki je tudi s svojo gospo soprogo posetil prireditev. Po lepem sprevodu sokolske čete je bil telovadni nastop, ki je prav zadovoljivo izpadel. Nastopili so člani s prostimi vajami in vajami na drogu in bradlji, deca pa je zbudila s svojo tekmovalno igro obilo veselosti. K tako dobri izvežbanosti je veliko pripomogel učitelj br. Možina. Po nastopu je tekmovalno krdelo in navzočne goste pozdravil starosta br. Pirnat, za njim pa še domači župan, ki je zadivil prisotne z dobro zasnovanim govorom in jih navdušil za sokolsko idejo. Sporočil je tudi pozdrav osebno zadržanega g. ministra Puclja. Kakor je to pomemben dogodek za Velike Poljane in Ortnek, tako je tudi poudarka vreden za sokolsko gibanje. Narod je čvrst, treba mu je samo pokazati pot.

VOJNIK. Še kratek čas nas loči od žrebanja velike kmetijske efektne loterije, katro priredi Kmetijska podružnica. Številna naročila srečk nas veselijo, prav posebno pa še ona, ki prihajajo iz Holandske, Nemčije in Francije. Iz tega je videti, da ljudje radi kupujejo naše srečke, samo ponuditi jim jih je treba. Prosimo vse one, ki so prevzeli srečke v razprodajo, da jih čimprej razpečajo. Izid žrebanja bo objavljen v vseh večjih slovenskih listih.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljev teden.** Dne 17. avgusta bo minilo deset let, kar je po smrti svojega očeta, kralja Petra I. Osvoboditelja, zasedel prestol Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I. Vsa država bo proslavila ta radostni dan s posebno slovesnostjo, saj je naš narodni kralj uspel med vojno in v desetih letih svoje vlade proniknil z ljubeznivostjo, dobrohotnostjo in državniško modrostjo v srca vseh jugoslovenskih državljanov. Mesta in pokrajine bodo tekmovala, kdo bo bolj imenitno in primerno proslavil desetletnico kraljevega vladanja. Ljubljanska občinska uprava se je že tudi bavila s tem vprašanjem ter je poleg drugih sklepov enodušno sprejela nasvet, naj jesenski festival v Ljubljani, ki bo dosegel svoj vrhunec z odkritjem spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju, nosi ime «Kraljevega tedna». S tem se oddolžimo spominu kralja Osvoboditelja in hkrati dostojno proslavimo obletnico vladanja Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. Ozromne

množice, ki bodo privrele v Ljubljano k omenjenemu odkritju, se bodo udeležile tudi vsih drugih gledaliških in pevskih svečanosti ter bodo pod geslom «Kraljevega tedna» manifestirale zvestobo in ljubezen do našega narodnega kralja.

* **Tovariši bojovníki!** Kakor smo že javili, se bo vršil na Brezjah v soboto 15. t. m. naš tabor. Polovična vožnja je dovoljena za vse udeležence — ne le za člane in njih svojce, temveč tudi za vse druge. Pri odhodu kupite celotni listek in ga pustite opremiti z mokrim postajnim žigom. Ta vožni listek velja za brezplačni povratek, zato ga ne oddajte nikomur. Potrdilo o udeležbi, ki je potrebno za brezplačni povratek, dobite na Brezjah. Tovariši, vsi na naš tabor dne 15. t. m. — Osrednji odbor Zveze bojovníkov v Ljubljani.

* **Zrtev poklica.** Po dolgi in mučni bolezni je umrl v Trzinu na Gorenjskem okrajni zdravnik g. dr. Oton Hawlina, star komaj 55 let. Pokojnik je bil znan po vsej Sloveniji kot izredno simpatičen in plemenit mož. Med vojno je bil šef-zdravnik ljubljanske vojaške bolnice, kjer je ravnal z nesrečnimi vojaki tako lepo, da bo pretresla vest o njegovi smrti vse, ki so ga poznali. Blagi mož je bil priklenjen več let na posteljo, ker se je podal sredi zime — sam bolan — k umirajoči porodnici, da reši mater. Prehladil si je noge tako, da je popolnoma ohromel. Bodi mu lahka naša zemlja, ki jo je tako ljubil!

* **Jubilej narodnega duhovnika.** Srebrno mašo je prejšnji teden slavil zaslužni koroški rojak, priljubljeni tinjski župnik g. Urh Hafner, v svojem rojstnem kraju Krčanju nad Velikovem. Po gimnazijskih in bogoslovnih naukih v Celovcu je v teku 25 let služboval pri Sv. Jakobu v Rožu, v Pliberku in v Melvicah na Koroškem, odkoder je moral pred nemškimi nasiljem pobegniti na Ojstrico. Tudi tam so ga pregnali in izza leta 1926. župnikuje na našem Pohorju v prijaznem Tinju. Zavednemu rojaku, ki si je pridobil za slovenski življenj na Koroškem lepe zasluge, želimo med nami še mnogo srečnih let.

* **Spomenica o bednem stanju naših rudarjev.** V delavski zbornici v Ljubljani se je vršila pred dnevi važna konferenca, na kateri se je temeljito obravnavalo sedanje bedno stanje naših rudarjev. Konferenci so prisostvovali prav številni zastopniki našega rudarstva, na njej so bile zastopane tri organizacije druge delavske skupine in navzočni so bili pristojni uradniki delavske zbornice. V izčrpnih referatih je bila podana slika današnjega položaja v rudarskih revirjih, ki je nastal po diktatu Trboveljske premogokopne družbe z znižanjem mezd. Ugotovilo se je, da so slovenski rudarji na številnih shodih izrazili svoje največje nezadovoljstvo zaradi znizbe mezd in da so povsod enodušno zahtevali, naj se jim vrnejo vsaj stare mezde. Soglasno je bilo sklenjeno, da izdelaj delavska zbornica spomenico za vlado in da jo izroči predsedništvo delavske zbornice osebno gosp. banu dravske banovine s prošnjo za posredovanje pri vladi. Istočasno se je obravnavalo tudi vprašanje vojnice in kuluka, ki se zadnji čas izterjuje od našega delavstva v večjih zneskih. Bilo je sklenjeno, da se v spomenici vlada opozori tudi na to težko dajatev in da se obenem naprosi finančna direkcija za primerne olajšave plačevanja.

* **Izdaja novih potnih listov.** Ministrstvo za notranje posle je predpisalo nove knjižice za potne liste. Po naredbi ministrstva bodo izdajala upravna oblastva v vsej državi nove knjižice za potne liste od vštetelega 1. septembra, ko stare knjižice izgube veljavo. Po sporazumu med ministrstvom za notranje posle in ministrstvom za zunanje posle bodo kraljevska poslaništva v inozemstvu začela izdajati nove knjižice v evropskih državah 1. septembra, v ostalih pa 1. oktobra.

* **Novo dopisnice za inozemstvo.** Minister za promet je dal v promet nove poštne dopisnice, ki se bodo prodajale po 1.50 Din z napisom Kraljevina Jugoslavija. Uporabljale se bodo samo za dopisovanje z inozemstvom. Dopisnice z napisom Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki so se prodajale po 1.50 Din in ki so veljale do-

slej za dopisovanje z inozemstvom, se vzamejo iz prometa. Stare dopisnice bodo veljale samo še do 31. avgusta, po tem roku pa se ne bodo mogle več zamenjati.

* **Preložitve selekcijskega premiranja.** Iz raznih okoliščin se je preložilo I. selekcijsko premiranje goveje živine v Sevnici, ki je bilo določeno za 26. t. m., na sredo dne 2. septembra 1931. Vse druge določbe ostanejo v veljavi. Obisk premiranja se obeta od vseh strani, tako da bo ob tej priliki videti in slišati marsikaj zanimivega.

* **Ribje vališče in vzgajališče dravske banovine** na Bohinjski Bistrici bo v Ljubljani na jesenski velesajmski razstavi pokazalo izredno zanimivost s tem, da bo predvsem predložilo razna stanja razvoja ribje valitve in gojitve od iker do velike postrvi. Razstava bo v tujskoprometnem oddelku od 29. avgusta do 9. septembra.

* **Sprejem v kmetijsko gospodinjstvo šolo Kmetijske družbe v Ljubljani.** Dne 1. oktobra t. l. se bo otvoril trideseti tečaj na kmetijski gospodinjstvi šoli v Ljubljani, ki bo trajal enajst mesecev. Podrobnosti glede sprejema so bile že objavljene v «Kmetovalcu» in v dnevnem časopisu. Pripomniti je samo, da znaša oskrbnina in šolnina na mesec po 450 Din. Ta mesečni prispevek se sprejema tudi v živilih, ki se primerno vračunajo. — V zavod se sprejemajo dekleta, ki se želijo izvežbati za dobre gospodinjke. Stare morajo biti 16 let; predložiti pa jim je treba zadnje šolsko in zdravniško izpričevalo. Zaželjene podatke daje Kmetijska družba v Ljubljani, na katero je tudi nasloviti svojeručno spisane prošnje najkasneje do 24. t. m.

* **Največja vodna centrala v državi.** Te dni dovrše v Kraljevcu pri Omišu (Dalmacija) največjo vodno centralo v naši državi, ki bo tudi ena največjih v Evropi. Pri Kraljevcu na reki Cetini, odnosno na njenem vodopadu Gubavici stoji že več let močna vodna centrala, ki je bila še nedavno last italijanske družbe «Sufid» in je pozneje skupno z ostalimi objekti te družbe prešla v last novoustanovljene družbe «La Dalmatienne», ki se je pri novi obnovi pogodbe z državo obvezala, da bo centralo povečala tako, da bo moči ukoriščati popolnoma vodno silo, to je do 100.000 konjskih sil. To povečanje se je letos dovršilo. Ta centrala le malo zaostaja za elektrarno v Fali. Z znatnim razširjenjem centrale na Cetini je falka elektrarna prenehala biti največja elektrarna v državi. Moč centrale na Cetini se je namreč več kot podvojila. Po razširjenju vodnih naprav sta bila nedavno postavljena dva nova ogromna generatorja (stroja za proizvajanje elektrike), da danes dobavlja še enkrat več toka kakor Fala.

* **Kakšna bo prihodnja zima.** Znani švedski zvezdar Sandström prorokuje, da bo prihodnja zima zelo huda. Te dni se je vrnil s Farörskih otokov, kjer je opazoval zalivski tok. Njegova opažanja se ujemajo z mišljenjem, da zavisi od stanja zalivskega toka klima severne in po njej tudi ostale Evrope. Po letošnjem stanju količine vode in veličine toka misli Sandström, da bo prihodnja zima nenavadno huda in da se bo tudi zgodaj pričela.

* **Iz valov Drave** je rešil trgovinski pomočnik Rihard Mestner gostilničarjevega sina Kuralta in njegovega prijatelja. Vsi trije so se kopali v Dravi pod cerkvijo Sv. Jožefa v Studencih. Nenadoma se je pričel Kuralt potapljati in klicati na pomoč. K njemu je plaval njegov prijatelj, katerega pa je tudi zagrabil krč. Videč opasni položaj, je skočil v valove Mestner ter se prebil z odločnimi sunki do obeh potapljačev, ki se mladeničev ter jih z naporom vseh sil rešil gotove smrti.

* **Iz obupa v smrt.** V oddelku za tuberkulozo v splošni bolnici v Ljubljani je 7. t. m. popoldne dvakrat počilo in trenutek nato so našli ostali bolniki, ki so prihitali z dvorišča v sobo, 27letnega Franceta Hribarja s prestreljenim srcem mrtvega. France Hribar, doma v Mahovniku na Kočevskem, je že dlje časa bolehal za jetiko.

Zdravil se je najprej doma, ko pa je bolezen že močno napredovala, je odšel v ljubljansko bolnico ter se tam ustrelil.

* **Strela zanelila požar.** Minili petek zvečer je nenadoma udarila strela v Jelenji vasi v skedenj Marije Mavrinove. Presušen les se je naglo vnel. Nastal je močan požar, ki se je v hipu razširil na vse strani. Plameni so zajeli še sosednje hiše in dve gospodarski poslopji. — Pogorele so hiše Marije Mavrinove, Mihe Mavrina, Ane Mavrinove in Jožefa Pešlja kakor tudi njih gospodarska poslopja. S hišami vred je pogorela vsa oprava, v skedenjih seno in orodje, v hlevih dva prašiča, zajci in perutnina. Ljudje so komaj pomagali samim sebi. Medtem je divjal vihar in se vlił dež, ki je zabranil ognju, da se ni razširil na ostale stavbe in da ni uničil vse nesrečne vasi. Gasit so prihitali gasilci iz Predgrada, Starega trga, Mozlja, Koprivnika, Nemške Loke in Rajdola. Spočetka so imeli silno težko delo, ker spričo suše ni bilo vode. Vendar pa so še pred dežjem ubrali dve hiši plamena. Škoda je silno velika, vendar se še ne dá točno oceniti. Posestniki so bili zavarovani od 16.000 do 50.000 Din.

* **16mesečno dekletce utonilo v mlaki.** 16 mesecev stara posestnikova hčerka Jožefa Krebs v Vrtičjaku je bila sama doma; oče je bil žel z voli na bližnje polje. Dekletce se je medtem igralo pri hiši na travniku, v katerega bližini je bila nezagrajena mlaka. Ko se je oče vrnil domov, ni bilo dekletca nikjer. Zato je šel na bližnjo njivo, da jo poišče; toda njegovo iskanje je bilo zaman. Naposled se mu je porodila misel, da bi utegnili dekletce med igranjem utoniti v mlaki. Šel je pogledat in res je našel hčerko mrtvo v mlaki.

* **Smrtna nesreča.** 16letna posestnikova hči Marija Korbes se je peljala s kolesom po strmih klancu na cesti pri Dravogradu. Tik pred Lorberjevo vilo pa je dekletce nenkrat izgubilo oblast nad kolesom, ki je pričelo z naraščajočo brzino drveti po klancu navzdol. Na ostrem ovinku pred Juhartovo trgovino se je preplašena kolesarka zaletela v novo železno ograjo, obležala s hudimi ranami v mlaki krvi in v nekaj trenutkih izdihnila. Imela je večkrat prebito lobanjo.

* **Rudar ponesrečil.** Na dnevnem kopu se je ponesrečil v Trbovljah rudar Sorli. Podsula ga je plast premoga. Poškodovan je precej hudo. Prepeljali so ga v rudniško bolnico.

* **Smrtna nesreča.** Pri nakladanju hlodov je hudo ponesrečil 59letni delavec Franc Ločnikar iz Vitanja. Težko bruno mu je padlo na levo nogo in mu jo zdrobilo v kolenu in v golenici tako, da je visela ob trupu le še na koščku kože. Dasi je bil Ločnikar takoj prepeljan v celjsko javno bolnico, kjer so ga operirali, je vendar podlegel poškodb, ker je izgubil že prevzeto krvi.

* **Krava nabodla žensko.** 50letno viničarko Marjeto Tementovo je napadla pobesneta krava z rogovi ter jo tako zdelala, da so jo morali zaradi hudih notranjih poškodb prepeljati v mariborsko bolnico. Njeno stanje je zelo resno.

* **Smrt zaradi kačjega pika.** V Starih Banovcih pri Zemuju je uglednega posestnika Bačo Jakića zadela tragična nesreča. Ker je bil utrujen od težkega dela, se je na travniku vlegel, da bi se nekoliko odpočil. Zbudila pa ga je bolečina, ki jo je začutil pod grlom. Pičila ga je strupena kača. Nesrečni mož je usodnemu piku v eni uri podlegel.

* **Huda motociklistova poškodba.** Anton Tomšič iz Dravelj se je peljal z motociklom na Gorenjsko. Ker mu je pri Dolski vasi odpovedala zavora, se je zaletel naravnost v neko drevo. Pri tem se je Tomšič precej pobil in se hudo notranje poškodoval.

* **Mohorkovi grehi.** Zdi se, da zločinov Rudolfa Mohorka ne bo konca; vedno prihajajo na dan nove stvari. Sedaj priznava Mohorko poizkus roparskega napada, ki ga je izvršil skupaj z nekim Francetom Zebcem julija ali avgusta 1927. v bližini tezenskega gozda na dve kmetski ženi. Ta napad je ostal do sedanjega Mohorkovega priznanja nepojasnen. Tedaj sta Mohorko in Zebec planila iz gozda proti bližajočemu se vozu, na

katerem sta sedeli dve ženski. Zebec je zgrabil konja za uzdo in ga ustavil; Mohorko pa je, kakor sam izpoveduje, stopil k vozu in zahteval od obeh žensk, naj mu izročita denar. Ko je ena ženska zamahnila z bičem po Mohorku, je le-tá zgrabil za nož ter ranil žensko na roki do krvi. Zaradi zelo glasnega klicanja obeh žensk na pomoč sta se Mohorko in Zebec prestrašila bližajočih se korakov ter pobegnili nazaj v gozd. — Druga stvar je tatvina pri posestniku Sernecu na Smolniku, kjer je bil Mohorko nekaj časa uslužben kot hlapec. Ob pustu 1928. ponoči okoli dveh je udril v hišo omenjenega posestnika ter mu pobral 600 do 700 Din gotovine, nadalje obleko in perilo, kar ga je bilo. Vse skupaj je nesel k posestniku Kohlbergerju na Sobru št. 43, kjer je bil skupaj z bratom Rudolfom in Antonom Kovačem uslužben kot hlapec. Plen si je razdelil z obema bratom, ki sta mu za to še nekaj plačala. Ko se je Mohorko po izvršeni tatvini vračal od Serneca, ga je srečal le-tega hlapec ter ga vprašal, kaj nese. Tedaj je Mohorko odvrnil: «Kaj tebe brigat!» in dvakrat ustrelil proti hlapcu, nato pa jzginil v noč. Hlapec je na eno oko oslepel.

* **Hude posledice alkohola.** Tomaž Bradač iz Pobrežja pri Ptuj, Janez Stumberger in France Kostanjevec, oba iz Nove vasi pri Ptuj, delavci pri regulaciji Mure, so sedeli pri litru vina v gostilni Jožefa Režonje na Vratjem vrhu pri Cmureku. Med tem časom je prišel tjakaj nekoliko vinjeni Stefan Režonja, gostilničarjev oče, in z njim tudi njegov hlapec France Lorber. V gostilni se je vsedel Stefan Režonja za mizo, kjer je sedel njegov sin Jožef. Nato je prišlo med njima do medsebojnega družinskega nesporazuma. Srditi očka je pograbil najprej kozarec ter ga vrgel proti sinu, ki se je lučaju pravočasno umaknil, nato pograbil solnik ter ga zalučil proti mizi, kjer je sedela spredaj navedena trojica. Solnik je zadel ob polno steklenico vina na mizi in jo razbil. To je bil povod za hudo bitko, ki se je takoj razvila. Bradač, Stumberger in Kostanjevec na eni, Stefan Režonja in Lorber pa na drugi strani so se oborožili s stolicami. Udarci so padali vse križem, dokler nista Lorber in Režonja zbežala. Medtem, ko jo je Lorber pobrisal skozi glavna vrata na cesto in po cesti proti domu, je Stefan Režonja krenil skozi stransko sobo na dvorišče in od tam na cesto. Ker je poslednji že okrog 56 let star, seveda pri begu ni bil tako uren kakor ostali mlajši fantje, ki so ga dohiteli. Začeli so padati po njem neusmiljeni udarci, dokler se ni zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico, kjer so ugotovili, da ima počeno lobanjo in močno poškodovano hrbtenico. Malo upanja je, da bi Režonja okreval.

* **Pri motnjah prebave, žledčnih bolečinah, zgagi, slabosti, bolečinah v glavi, migljanju v očeh, razdraženih živcih, nespanju, oslabelosti, nevolji do dela** provzročijo naravna «Franc Jožefova» grenčica odprtje telesa in olajša krvni obtok. Poizkusi na univerzitetnih klinikah so dokazali, da so alkoholiki, ki so trpeli na žledčnem katarju, v kratkem času zopet dobili veselje do jedi, ker so uporabljali staro preizkušeno «Franc Jožefovo» vodo. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Za razdelitev veleposestniških gozdov.

Nad 300 delegatov novoustanovljenih pašniških in gozdnih združenj ter zaupnikov Zveze slovenskih interesentov se je zbralo v nedeljo v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Zborovanja so se poleg številnih zastopnikov raznih strokovnih organizacij udeležili tudi bivši minister g. Ivan Pucelj, ravnatelj Zveze slovenskih združenj g. Fran Trček in bivši načelnik kmetijskega oddelka g. Ivo Sancin. Delegate je pozdravil predsednik Zveze slovenskih agrarnih interesentov g. Ivan Stražišar, ki je pojasnil namen zborovanja. Pred prehodom na dnevni red je predlagal tajnik Zveze agrarnih interesentov

g. Milan Mravlje vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju ter brzojavke ministrskemu predsedniku, kmetijskemu in gozdnemu ministru ter banu dr. Marušiču. Bivši minister g. Ivan Pucelj je imel kratek nagovor, nato pa je prevzel vodstvo zborovanja Zveze slovenskih agrarnih interesentov g. Albin Prepeluh, ki je opisal veliko delo Zveze v pogledu agrarne reforme. Agrarna reforma se je raztegnila tudi na gozdove. Gozdne površine bodo razdeljene zadrugam; zato je zveza organizirala okrog 200 pašniških in gozdnih zadrug, ki zahtevajo te gozdove. Sedanji režim je pokrenil vprašanje agrarne reforme z mrtve točke ter ga zaključil z zakonom o likvidaciji agrarne reforme, s katerim so agrarni interesi lahko zadovoljni. Zveza je sedaj pričela borbo za popolno in pravično izvedbo agrarne reforme. Za sedanji zakon se morajo interesi zahvaliti ministru dr. Stanku Šibeniku, ki pozna dobro vse križe in težave malega človeka. V nadaljnjih svojih izvajanjih je pobijal stališče Udruženja šumarjev, ki se je zglasilo pri g. banu in zahteva v spomenici, da se pusti veleposestvom 2000 ha gozdov. Na koncu je še zastopal nazor, da se morajo gozdovi razlastiti prvenstveno za agrarne interese, odnosno za pašniške in gozdne zadruge in potem naj bi prišle na vrsto šele občine.

Naslednji govornik g. dr. Janže Novak je tolmačil zakon in njegove pravilnike. Opisal je način postopanja za izvedbo agrarne reforme glede obdelovalne zemlje in določbe glede razlastitve gozdov. Zakon razlašča načelno vse gozdne površine preko 1000 ha, vprašar je pa je, kako se bo to načelo izvedlo. Kar se tiče cerkvenih veleposestev, je ugotovil, da v smislu zakona pri nas takih veleposestev ni, kajti škofovska in samostanska veleposestva se ne morejo smatrati za cerkvena.

Na koncu je tajnik zveze g. Milan Mravlje podal svoje poročilo, v katerem je poudarjal važnost organizacije agrarnih interesentov, ki ima za seboj 30.000 družin malih kmetov, delavcev in siromakov. Občinam naj se dodeli toliko gozdov, kolikor jih potrebujejo za svoje potrebe (šole, kurjavo itd.), vse drugo pa naj se dodeli pašniškim in gozdnim zadrugam.

Nato so delegati sprejeli dve resoluciji. V prvi resoluciji se naglašča, da so slovenski agrarni interesi z zadovoljstvom vzeli na znanje, da se je agrarna reforma raztegnila tudi na gozdove in pašnike in da se je v današnjih težkih časih olajšalo odplačilo prevzete zemlje. Zavedajo se, da mora biti ta zakon izhodišče široko zasnovanega socialno-političnega udejstvovanja na deželi, zlasti med kmečko-delavskim prebivalstvom. Glede na geografski in klimatski položaj alpske Slovenije smatrajo slej ko prej sedanji maksimum obdelovalne zemlje, ki ostane veleposestnikom, kot previsok in ugotavljajo na podlagi zakona, da v dravski banovini cerkvenih veleposestev ni. Dokler se agrarni reformi zapadli gozdovi ne dodelijo subjektom, naj se ustavi vse sečnje v gozdovih, ki spadajo pod določbe §§ 24. in 25. zakona.

V drugi resoluciji odobravajo delegati pašniških in gozdnih zadrug določbe § 24. zakona o likvidaciji agrarne reforme in izražajo upanje, da se bo likvidacija gozdnih veleposestev preko 1000 ha izvedla dosledno in socialno pravično v interesu domačega slovenskega malega kmetovalca in delavca. Organizirani kmetovalci in kmečki delavci spoznavajo potrebo, da se z likvidacijo fevdalnih lastninskih odnošajev in z agrarno reformo izvede nacionalizacija narodnega teritorija in da se obenem prične veliko reformno delo za naše osiromašeno podeželje, v obliki likvidacije nesodobnih agrarnih lastninskih odnošajev in v smislu velikopotezne socialne politike na vasi. Zato apelirajo, da se prijavljenim agrarnim subjektom, zlasti novim zadrugam dodele gozdovi in pašniki, upoštevajoč prirastek upravičencev v bodočih desetletjih. Gozdovi naj se dodele predvsem zadrugam, občinam pa preko občinske potrebe le tam, kjer se občinari zani-

manci niso mogli pravočasno vpisati v zadrugo in vložiti prošnje.

Po sprejetih resolucijah je bila ustanovljena Centrala pašniških in gozdnih zadrug v Ljubljani. Pravila je tolmačil g. ravnatelj Fran Trček, nato pa je bil za predsednika centrale izvoljen g. Milan Mravlje.

Vажnost točne in hitre kmetijske statistike

Pr eden prevzame po očetovi smrti sin rodno domačijo, se vse, kar leži in stoji, pregleda in preceni. Tovarne in trgovine imajo letno inventuro. Povsod vidimo, da se vodi točen račun o premoženjskem stanju. Zaman pa iščemo jeseni po spravljenem pridelku številke, ki nam naj povedo, koliko smo v državi ali v posameznih pokrajinah pridelali žita, koliko krompirja, sena ali sadja, koliko svinj je na pitanju, koliko krav in volov bo šlo k mesarju. Kmetje sami zase to gotovo vedo, toda kaj koristi posamezniku, kaj splošnemu gospodarstvu, ki potrebuje skupnih podatkov, da se dobi jasen pregled dejanskega pridelka.

Kako boš vedel soditi, da ti prekupec ne laže, ko ti hiti z zgovornimi besedami dopovedovati, da lahko dobi v tretji fari dovolj krompirja in da je prav pri tebi slabo obrodil. Kaka škodljiva nejasnost vlada glede statistike naših kmetijskih pridelkov tudi v naših trgovinskih, združnih in prav stanovskih kmetijskih podjetjih, smo videli predlansko pomlad. Huda zima je vzela v plitkih, slabih kletih Dolenjske, Barja in Notranske mnogo krompirja, da so bili mnogi kraji brez tega poljskega sadu za seme in kuho. Privatni trgovci, Gospodarska zveza in celo Kmetijska družba niso vedeli ničesar pametnejšega, kakor da so se brž založili z dragim, slabim in nevarnim poljskim in nemškim krompirjem, ki je dal splošno tako majhen in slab pridelek, da so kmetje obupavali, ko so ga kopali. Denar za ta slab krompir je šel iz dežele po nepotrebem, ker dobiček, ki ga je inozemec shranil pri teh kupčijah, je bil ukraden iz žepa našemu štajerskemu kmetu, ki ni mogel prodati svojega težko očuvanega krompirja, nego ga moral pokrmiti.

Nevarno so take in podobne operacije na telesu našega gospodarstva in nepotrebne, ker se prav lahko preprečijo. Nič ni enostavnejše, kakor da se pozovejo vsi kmetje kake banovine, naj v lastno korist prostovoljno prijavijo svojim občinam množino vsega svojega pridelka takoj, ko je pod streho, ter navedejo tudi množino, ki so jo namenili prodaji. Občine izročajo te podatke vsak teden sreskemu načelstvu, kakor sedaj podatke o mrličih, svinjski rdečici in podobnem. Sreska načelstva naj pošiljajo te podatke banski upravi in Kmetijski družbi, ki naj z njih objavo skrbita za pravilno razmerje med ponudbo in povpraševanjem na domačem trgu in dasta trgovini podlago.

Pravica brata hlapca Jerneja

Že čisto smo pisali o silni revščini, ki vlada v naših premogokopih, in opozarjali na obupno stanje rudarjev in njih družin. Pred dobrim mesecem je bilo odpuščenih pri kočevskem premogokopu nekaj nad 60 rudarjev. Med njimi so bili nekateri mladi, mnogo pa je bilo med njimi tudi takih, ki so bili že dolga leta pri Trboveljski premogokopni družbi zaposleni in ki so upali, da bodo kdaj uživali vsaj tisto borno pokojnino, ki jim jo na stara leta izplačuje na mesec bravtovski skladnica. Tak nesrečen reduciranec je bil tudi 46letni rudar Janko Pavlič, ki je bil zaposlen že petnajst let. Da je bil po tolikih letih trdega dela, pri katerem je porabil svoje mladostne sile, odpuščen in vržen brez slehernega dinarja na cesto, ga je silno potrlo.

Bil je sicer samec, vendar so se mu že močno poznala leta in videti je bil precej starejši. Delo ga je izželo. Vendar je šel takoj v svet, da bi si poiskal drugo delo. Odšel je v Bosno, brez pare

se je potikal vsepovsod in iskal zaposlitve. Ker je ni nikjer dobil, se je zopet vrnil v Kočevje. Tu so ga še videli tovariši, kako je včasih v gozdu tolkel gramoz. Ker so vedeli, kako malo zasluži, so ga vabili sami čestokrat na svoje skromno kosilo. Tako životarjenje je Pavliča silno bolelo. Rad bi še delal, saj je imel polno ljubezni in volje do dela, pa ga ni dobil. Nekako pred tremi tedni je izginil. Tovariši ga niso iskali, ker so mislili, da je šel zopet po svetu iskat zaslužka.

Zato je rudarje, njegove tovariše, silno bridko zadela 9. t. m. popoldne vest, da so našli Pavliča obešenega. V gozdičku blizu Klinje vasi ga je našel slikarski vajenec pri g. Wolfu v Kočevju. Truplo je že močno razpadalo. Obraz se ni dal več razpoznati. Fant je takoj poklical ljudi iz rudnika, ki so v obešencu spoznali Pavliča. V obleki so našli pismo, namenjeno svojcem, zakaj je sklenil končati na tak način svoje bedno življenje: «V rudniku sem pustil mladost in moč,» je zapisal, «blizu njega naj se konča tudi moje življenje!»

Rudarji žalujejo za svojim tovarišem, ki so ga imeli najrajši, ker je bil vedno pri delu in izven dela veselega srca. Ko so prišli čestokrat do smrti utrujeni z dela, jih je on s šalami tolažil, da so pozabili tako na trpljenje. Blag mu spomin!

Fantič pogumen je šel k ljubici v vas

Petanov Dolfe je bil korenjak od nog do glave, da mu v fari nisi našel enakega. Z velikim ugodjem so se ozirala dekleta za lepim in čvrstim fantom in marsikatera vaška lepota si je v skrivnih sanjah zaželela pridobiti njegovo naklonjenost in ljubezen.

Toda Dolfe domačim dekletom ni posvečal posebne pozornosti, kar so mu ona seveda zelo zamerila. Vendar ne smemo misliti, da Petanov Dolfe ni imel izbranega dekleta. Njegova izvoljenka je bila doma v dobro uro oddaljeni vasi. Bila je to ponosna in zala Katrica, hčerka vaškega župana Bobenčka.

Redno dvakrat v tednu se je naš Dolfe napotil, ko je napočila noč, tja po beli cestici k svojemu dekletu v vas. Pogumen, kakor je bil, se ni ustrašil ne dolge poti ne temne noči. Katrica se je njegovemu ljubeznivemu klicu vedno rada odzvala in prihitela k oknu, kjer sta potem prijetno kramljala, dokler se na vzhodu ni začela porajati zarja mladega dne. Tedaj sta se fant in dekle prisrčno poslovila in Dolfe je s šopkom nageljnov rdečih in rožmarina zelenega za klubom odvriskal nazaj proti domači vasi.

Dolfe ni poznal strahu. Ob polnoči je šel čez pokopališče, česar si nikdo drugi ni drznil storiti, kajti ljudje so si pripovedovali, da berač Lazica, katerega so našli na pokopališču obešenega nima pokoja v grobu in da hodi vsako noč od enajste do polnoči posedat ne gomilo, pod katero trohnijo njegovi zemski ostanki. A naš junak v take zgodbe ni verjel in se ni pokopališča nikdar izogibal, kakor se ni izogibal svojih sovražnikov, katerih je imel dosti. Bili so to fantje iz one vasi, kjer je bila doma Bobenčkova Katrica. Bili so na Dolfeta jezni, ker je prihajal vasovat k njihovim dekletom.

Nemalokrat so domači fantje tujega prihajajo napadli, da bi ga pognali v beg. Toda Dolfe se jim je krepko postavil po robu. Pogumno se je zakadil mednje, vrgel enega, dva ob tla, a drugi so se prostovoljno razpršili na vse strani in Dolfe se je lahko nemoteno porazgovoril s svojim dekletom.

Na vasovanje h Katrici je hodil Dolfe navadno sam, spremljevanje svojih sovratnikov je skoro vedno odločno odklonil, češ, da se ne boji ničesar.

A ob neki priliki je pa vendar Petanovemu Dolfetu smuknilo srce v hlače, da ga je bilo strah kakor še nikdar.

Bilo je ob treh zjutraj. Po nebesnem oboku je še vedno jadrал bledi mesec in se hudomušno

režal Petanovemu Dolfetu, vračajočemu se z vasovanja. Skrivnostna tišina je kraljevala vse naokrog, nikakega glasu ni bilo čuti od nikoder.

Počasnih korakov jo je mahal fant po cesti, zatopljen v sladke misli in načrte.

Hipoma pa ga je nekaj vzdramilo iz prijetnih sanj. Za hrbtom se mu je oglasilo nekakšno capljanje, pomešano s čudnim sopihanjem in rožljanjem. Ustavil se je in pogledal nazaj in zdajci je obstal, kakor bi treščilo vanj. Mrzel pot ga je obliil po hrbtu in nehote so mu ustali lasje na glavi.

Glavno sopihajoča je stopala po cesti kakih trideset korakov za njim ogromna črna žival. Razločno je slišal capljanje težkih šap in skrivnostno rožljanje.

«Kakšna pošast je to?» je pomislil Dolfe, pošteno vznemirjen. «Vol menda ni, pa vendar je nekaj podobnega.»

Prav tedaj pa je ona velika žival dala iz sebe debel momljajoč glas in Dolfe bi se bil skoro sesedel od strahu. Zdaj šele je spoznal, kakšna žival mu sledi. Bil je pravi medved.

«Ako pridem mrcini v kremplje, bom revež!» je pomislil fant v smrtni grozi.

Brez nadaljnega pomisleka se je Dolfe kakor splašen zajec spustil v tek proti vasi. A zdaj je začel tudi medved hitreje prestavljati noge in jo uevrl za begunom. Sicer jo je Dolfe ubiral, kolikor so mu dopuščale noge, vendar je čul, da mu prihaja zver vedno bliže.

V daljavi so se že pojavili temni obrisi vaških hiš, ko je Dolfe začel pešati. Moral se je nekoliko oddahniti. Ves premočen od potu se je ustavil in pogledal nazaj. Kosmati stric medved je bil komaj še kakih petnajst korakov oddaljen od njega; s širokimi koraki in glasno momljajoč je tačal za njim.

«Preden dosežem prvo hišo, me bo kosmatinec že imel», se je zgrozil fant. «Ah, kam bi se mu skrnil?»

V smrtnem strahu je pogledal okrog sebe in opazil ne veliko krivuljasto lesniko, ki je klaverno stala tik ob cesti, le nekaj korakov oddaljena od njega.

«Tja gori splezam, pa bom rešen», je sklenil Dolfe in težek kamen se mu je odvalil s srca.

Z dvema skokoma je bil pri drevesu in pričel plezati na drevo. Že je bil tako visoko, da se mu ni bilo več treba bati, da bi ga kosmati teleban mogel zgrabiti za pete, a tedaj se mu je pod nogami zlomila trhla veja, na katero je stopil, in fant je padel na tla.

Preden se je mogel pobrati, je bil kosmati stric medved že pri njem. Fantu je zastalo srce v prsni in zobje so mu glasno zašklepetali.

«Kar mrtvega se naredi!» mu je šinilo skozi možgane. Hotel je obležati nepremično, a se mu ni posrečilo, kajti tresel se je po vsem telesu in zobje so mu peli vedno glasneje.

«Adijo, ljubica, nikdar več ne bom vasoval pri tebi», je zavzdihnil v duhu.

Bil je prepričan, da ga bo ogromna zver raztrgala na kosce. Z grozo je pričakoval, kdaj se ga bo kosmatin lotil. A boter medved ni kazal nikakih krvoločnih namenov. Dobrodušno je tačal okoli iztegnjeno ležečega fanta in ga povohal zdaj tu zdaj tam. Nato je široko zazijal, se vsedel na zadnji taci in si začel lizati sprednji, da je glasno cmokalo.

Dolfe se ni upal niti ganiti. Mižal je, da bi ne videl, kdaj se bo zver vrgla nanj. Potil se je kakor duša v vicah. A ker se medved ni kar nič več zmenil zanj, se je fant toliko opogumil, da je nekoliko odprl oči in postrani poškilil na svojega soseda. Presenečen je ugotovil, da ima medved okoli vratu pritrjen železen obroč, katerega se je držala dolga veriga.

«Vraga! To bo vendar kakšna nenevarna cirkuška mrcina», se je fant globoko oddahnil. Sicer ga je strah nekoliko minil, vendar se je toliko še bal, da se ni upal premakniti niti enega uda. Medved je mirno sedel poleg njega in ga ravnodušno gledal s svojimi malimi očmi.

Minilo je skoro deset minut, ko je Dolfe zdajci zaslišal naglo se bližajoče korake. Opazil je visokega moža s fesom na glavi, ki je pritekkel po cesti in, opazivši pod lesniko sedečega medveda, skočil k njemu in prijel za verigo, na katero je bila zver pritrjena.

Zagledavši na tleh ležečega fanta, se je lastnik medveda glasno zasmejäl in zaklical s krepkim glasom:

«Ustani in ne boj se! Moj Šandor ti ne bo storil ničesar zlega. Je krotak kakor ovca. Ustani, bratec, ustani!»

Dolfe je zdaj naglo skočil na noge in zaklical jezno: «Zakaj izpuščate mrcino, da straši poštene ljudi?»

«Eh, ušel mi je moj Šandor, ušel», je pojasnil Bosanec. «Ko je zagledal tebe, se mi je iztrgal iz rok in jo ubrisal za teboj. Ustrašil si se ga po nepotrebnem, kajti moj Šandor je dobrodušen stric. Le vaju je, prejemat od ljudi sladkorčkov. Ej, Šandor, Šandor, zakaj si tako prestrašil tega gospoda?»

Fanta je bilo pošteno sram. Molče je stopal poleg Bosanca proti vasi in se zdaj pa zdaj neprijazno ozrl na strica medveda, ki je kakor pohlevno jagnje sledil njegovemu gospodarju.

«Medved je edino moje bogastvo», je pripovedoval Bosanec. «Naučen je raznih umetnosti, katere razkazuje ljudem po svetu. On preživlja mene in mojo družino. Zdaj sva namenjena v Ljubljano.»

Dospevši do razpotja, se je Bosanec poslovil od Dolfeta in odšel s svojim Šandorjem dalje po cesti, dočim je fant krenil proti vasi.

Muljavski.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

TOČA UNIČILA HALOŠKE VINOGRADNE.

Vse je kazalo, da bo pridelek vina v Halozah letos izredno obilen in kapljica prvovrstna. Toda vsi upi in vse nade so bili v nekaj minutah uničeni.

Minili petek popoldne je nastal strašen vihar in vsula se je popolnoma suha toča, ki je udarjala neusmišljeno. Bila je kakor najdebelejši orehi ali kurja ja,ca. Nekatera stehtana zrna niso imela manj nego 8 dkg. Toča se je vsipala dobrih pet minut ter je zbila vso ajdo, razcefrala koruzo, sesekala vršičke dreves in sklestila polovico jaboik z vej. Naravnost obupen je po toči pogled po vinskih gorinah. Odsekani so letošnji poganjki in listje, pō tleh je vse polno jagod in grozdov. Kar pa je ostalo na trti, so ledena zrna nasekala, da bi še plesen in gniloba lahko opravila svoje.

Toča se je vsipala s tako silo, da je razbila pō strehah mnogo opeke. Po nevihti je vse hitelo v vinograde, saj so ti v teh krajih edini vir dohodkov. Vsi vinogradniki so se vračali domov žalostni in potrti, zmajuje z glavo: «Kaj bo, kaj bo?»

Dobro uro nato je že sledila druga nevihta, ki je uničila še tisto, kar je ostalo predhodnici. Nad četrt ure je trajal močni naliv in zopet je padala gosta debela toča, da jo je bilo po tleh vse belo. Haloze so strahovito prizadete.

PISMO IZ MURSKEGA POLJA.

Bunčani, v avgustu.

Dolgo že čitamo «Domovino», a redko bremo v njej kaj iz našega kraja. Kaj veselega ne moremo poročati. Grozilo je, da bo suša pri nas vse uničila. Jesenske poljske rastline so se kar zvijale, ajde tudi najbrž ne bo mnogo, ker se je morala zaradi suhe zemlje bolj pozno sejati. Sedaj smo pa vendarle dobili nekaj dežja.

Kakor vse kaže, bo za krmo hudo, sena je malo, otave bo še manj. To se pravi, da bomo imeli od živinoreje še več izgube, ker smo primorani pri današnjih slabih cenah ugonabljeti prirast živine. Vse se vprašuje, s čim bo ljudstvo plačevalo davke in kje bo jemalo denar za najnujnejše potrebe.

Predzadnja «Domovina» je prav lepo pisala, da je treba več strokovne izobrazbe na deželo. Pri nizkih cenah poljskih pridelkov in živine nam nič ne pomaga samo vzdihovanje, ker se premalo zanimamo za strokovno časopisje ter se damo od vsakogar opehariti. Čas je že, da se iztreznimo. Vsak drug stan se izobražuje, da ne podleže hudemu življenjskemu boju, zato tudi kmet ne bi smel ostati vedno pri starem. Tako še namreč mnogi odklanjajo pri nas elektriko, ki bi jo lahko dobili že za majhen denar iz Veržeja. — Na drugi strani pa tudi pri nas še mnogi ne pustijo svojim sinovom sodelovati v prosvetnih društvih, kakor v Sokolu, ki je za nas ustanovljen v Veržeju. Tako bi imeli mladeniči priliko, da se vzgoje kot bodoči gospodarji v zavedne in izobražene Jugoslovane, ki se ne bodo strašili življenjskega boja. — Naše prepotrebno gasilno društvo se pripravlja na večjo tombolo, katero misli še letos prirediti in čisti dobiček porabiti za nabavo gasilnega orodja in popravo gasilnega doma, ki je v slabem stanju.

PREKMURSKI GLASNIK

Griza kosi. Pred tedni se je v Gomilicah pojavilo nekaj primerov griže. Dva bolnika so spravili v murskosoboško bolnišnico, tretji pa je doma podlegel smrti. Kmalu se je bolezen razširila po vsej vasi. V bolnišnico so spet pripeljali okrog 15 bolnikov. Doma jih pa leži še mnogo več. Nekateri so ozdravili, drugi podlegli smrti. Mrtvaški zvon poje dan za dnem. Včasih je kar več mrtličev. Ljudi se polašča obup. Zadnje dni je zavzela griza večji krog. Pojavila se je tudi v sosednji Brezovici. V nekaterih hišah je bolno vse. Tudi v tej vasi se je začel oglašati mrtvaški zvon. V navedenih dveh vaseh divja griza vespovprek. Nekaj primerov griže se je zasledilo tudi v Turnišču in drugih sosednjih vaseh, kjer pa doslej še ni bilo smrtnih primerov. Dolnjelečavski okrajni zdravnik je ukrenil vse potrebno, da bi nadlogi zastavil pot, a za enkrat še brez posebnega uspeha.

Smrt zaradi zastrupljenja krvi. 53letna Alojzija Marič iz Murske Sobote se je zbočila v trn. Ranica je povzročila usodne posledice. Zastrupila je kri tako, da je bila vsaka pomoč brezuspešna. Zena je med silnimi bolečinami izdihnila.

Vihar in toča. Minilo soboto popoldne je nad Prekmurjem divjal hud vihar, ki mu je sledil silen naliv. Ponekod je padala tudi precej gosta toča.

NAŠI NA TUJEM

Odhod westfalske dece v domovino. Po trudapolnem delu naših oblastev tu v Nemčiji in tam v domovini kakor tudi nekaterih nemških oblastev se je posrečilo doseči izlet šolske mladine naših izseljencev v Porenju in Poruhrju v domovino. V ponedeljek 3. t. m. smo spremili otroke na glavni kolodvor v Recklinghausenu, odkoder so se ob 13. odpeljali v milo in drago domovino na izlet in obenem na šolske počitnice. Radost otrok je bila zelo velika, saj je izlet, ki so ga nastopili, velikega pomena, česar se tudi mladina zaveda, ker ve, da prava domovina Jugoslavija že dolgo in željno pričakuje svoje mlade rojake in rojakinje, katerih noga bo prvič stopila na rodno grudo staršev. Mladina je tudi prepričana, da jo bo draga domovina s prirsčno radostjo sprejela v svoje naročje ter ji v teku počitnic dala obilo telesnega in duševnega okrepčila. Mi pa, ki smo zaenkrat morali tu ostati, se s tem iskreno zahvaljujemo vsem, ki so k vse hvale vrednemu izletu pripomogli in mnogo žrtvovali, ter pozdravljamo vse bralke in bralce «Domovine». Avgust Korošec.

ŽENSKI VESTNIK

Praktični nasveti

Če meso diši, ga operi najprej v toplem gomoljennem čaju, nato pa še v hladni vodi. Tako izgubi ves smrad.

V vročini se kaj rada skisa goveja juha, ki si jo spravila za drugi dan. Primešaj k še vreli juhi žličico jedilne sode, pa se ti ne bo skisala in na okusu nič izgubila.

Če ne maraš, da naredi kuhano mleko smetano, lahko to preprečiš, ako mleko, ko zavre, takoj postaviš v mrzlo vodo, ga dobro zmešaš (žvrkljaš) in pokriješ posodo bodisi s pokrovom ali krožnikom tako, da ne dohaja do mleka zrak. Ko se je mleko ohladilo, ne bo običajne kože ali smetane.

Če se ti mleko rado prismoči, splahni posodo, preden daš vanjo mleko, z mrzlo vodo, da je mokra, mleku pa dodaj eno ali dve kocki sladkorja.

Če te piči komar, osa ali čebela in imaš pri roki čebulo, da si nadrgneš pičeno mesto, te bo nehalo takoj srbeti in tudi otekline ne bo. Čebula zelo omili srbenje in otekline. Če je ostalo od ose ali čebele želo v koži, ga je treba seveda prej odstraniti.

Če dobiš pri šivalnem stroju od olja madeže na obleki ali perilu, jih najlaže odstraniš, ako nastržeš na madeže krede, nato položiš gor pivnik in z likalom (ne prevročim) polikaš. Če ne bi madež takoj izginil, ponovi to še večkrat.

Za kuhinjo

Sadna krema. Pol kile sadja (kar pač imaš) skuhaj in pretlači skozi sito, dodaj 20 dek sladkorja in en zavitek «Dibona»-praška (ki ga dobiš v vsaki večji specerijski trgovini). Prašek moraš prej namočiti v vodi. (Navodilo glej na zavitku!) Vse to skupaj dobro prekuhaj in postavi na hladno. Ko se je popolnoma shladilo (najbolje je, če skuhaš dan poprej), primešaj še štiri litra stolčene sladke smetane. V skledo naloži olupljenih in zrezanih breskev ali hrušk ali pa mešano, kar pač imaš, posuj s sladkorjem, povrh pa nadevaj pripravljeno sadno kremno, nato pa postavi vse za nekaj ur na hladno. Tako pripravljeno daš kot sladčico na mizo.

Sadna pogača. V skledi dobro mešaj tri rumenjake, 12 dek sladkorja, sok pol limone, potem 30 dek kuhanega pretlačenega in hladnega krompirja, 3 deke zribanih mandeljnov ali orehov, 3 deke rozin, sneg treh beljakov, za nožovo konico pečilnega praška in dve žlici moke. Model za torto dobro namaži, posuj z moko in stresni noter testo, ga lepo razravnaj in speci. Pečeno in še toplo razreži na poljubne kose, razrezane kose zloži v skledo in povrh polij z gustom ukuhanim sadnim sokom.

Hruševi cmoki. Olupi pol kile ne premehkih hrušk in jih zreži na majhne kocke. V skledi umešaj šest dek sirovega masla, šest dek sladkorja, dva rumenjaka, nekoliko limonove lupinice, 30 dek moke, sneg dveh beljakov, tri deke zmetih mandeljnov, orehov ali lešnikov in nekaj žlic mleka, da dobiš bolj gustom testo kot za navadne cmoke. Primešaj še dve na kocke zrezani in na sirovem maslu opečeni žemlji in narazane hruške. Vse skupaj dobro zmešaj. V kozici segrej masti, z žlico zajemaj bolj ploščnate cmoke in jih ocvri. (Če se ti testo naredi premeško, lahko dodaš še malo krušnih drobtin.) Ocvrte cmoke posuj s sladkorjem in cimtom ter jih daj kot močnato jed na mizo.

ZANIMIVOSTI

× Gandijeva prtljaga. Iz Bombaya poročajo: še nikdar ni nihče, ki se je pripravil na dolgo potovanje, odpotoval s tako malo prtljago, kakor

Gandi, znani boritelj za svobodo Indije. Ladja «Mooltan» ga bo odpeljala v London. Vožnja bo trajala 14 dni. Vkrca se bo na ladjo s platneno obleko na sebi in brez klobuka. Vsa njegova prtljaga bo čula, v kateri bosta razen volnenega spodnjega perila in ene platnene obleke le še dve odeji, ki mu bosta podnevi za podzglavnico, ponoči pa za pokrivanje. Spremljala ga bo najbrže njegova zasebna tajnica Madeleine Slade, dočim ostane njegova žena iz zdravstvenih razlogov doma.

× Rusija naroča «Zeppeline». Ruska vlada je naročila v Friedrichshafenu dva zrakoplova «Zeppelinove» vrste, ki bosta nekoliko drugačna od dosedanjih. Dolga bosta po 288 m, v premeru pa bosta merila po 41·2 m. Ogrodje bo popolnoma od aluminija. Prostori za potnike bodo v notranjosti zrakoplovov in ne kakor pri dosedanjih v zunanji gondoli. Vsak zrakoplov bo imel prostorne jedilnice, dvorane za čitanje in pisanje, mnogo hodnikov in balkonov in 50 spalnic za potnike.

× Pokončevanje kobilic z električno. Iz New Yorka poročajo, da so se vsuli gosti roji kobilic, katerih število gre v milijarde, na pet zapadnih držav ameriške Unije in docela uničili letino v Minnesotti, Nebraska, Jovi, Severni Dakoti in Južni Dakoti. Vroče in suho vreme je bilo za kobilice jako ugodno. Požrešnost teh žuželk se je tako povečala, da so začeli kmetje na lastno pest pobijati nadlogo — seveda z malenkostnim uspehom. V mnogih pokrajinah so cela polja dobesedno uničena, popasena do tal. Na njih ni ostala bilka travice. Tudi sadovnjaki so opustošeni. Kjer zmanjka vsega drugega, se lotijo kobilice celo platnenih in usnjenih izdelkov. Na nekaterih farmah so skušali kmetje omiliti nadlogo s purani, o katerih gre glas, da so izvrstni uničevalci kobilic. Toda v tem primeru niso obnesli. Kobilice so se vrgle tudi nanje in jim izgrizle perje, da so ogoleli. Če bi jih bili še pustili na njivah in travnikih, bi jih bile kobilice žive pojedle. Tudi drugo sredstvo — strup — je odreklo. Vendar so z njim uničili na milijone kobilic, ki jih sedaj sežigajo po poljih. Ponekod so si umni gospodarji na farmah pomagali z električno. Nastavili so kobilicam električne mreže in spustili vanje tok. Ko so se kobilice spustile na mrežo, jih je elektrika ubila. Ta način uničevanja se je še najbolj izkazal in če bo ostalo kaj letine v Ameriki, se bo treba zahvaliti zanjo samo njemu.

× Kdo je lahko v Rusiji visokošolec. Ruski listi objavljajo nova določila komisarijata za ljudsko prosveto glede sprejemanja v sovjetske visoke šole. Temelj odredbe je, da mora biti najmanj 85 odstotkov vseh služateljev visokih šol delavcev in delavskih otrok. Predvsem imajo prednost pri sprejemanju v visoke šole delavci in dijaki, ki so že delali dlje časa v kakem važnem sovjetskem industrijskem podjetju in se izkazali v njem za nadarjene. Posebno podporo države bodo uživali delavci, ki so pri delu v obratih izumili kake izpopolnitve strojev ali orodja, s katerimi so delali. Ostalih 15 odstotkov preostalih mest bodo zasedli otroci seljakov, strokovnjakov, znanstvenikov in poveljnikov v rdeči vojski.

× Zločinec gorel na električnem stolu. V Trentonu v ameriški državi New Yorku so se odigrali pri usmrčenju zločinca Bonaventure Nardelle strašni prizori, ki jih je povzročila pokvarjena električna naprava. Nardella, po rodu Italijan, po poklicu mesar, se je pred 40 leti priselil v Ameriko. Letos v maju je umoril svojo ženo z mesarico. Zaljubljen se je bil v neko mlajšo žensko in da bi jo mogel vzeti za ženo, je svojo zakonsko tovarišico razsekal. Udaril jo je z mesarico sedemnajstkrat po glavi tako, da je nesrečnica zmel v kašo iz kosti in mesa. Pred dobrim tednom so bili zločinca pripeljali v samotno celico. Tam ga je pozneje sprejel krvnik Robert Elliot s svojimi pomočniki. Privezal je moža na električni stol s pasovi in mu potisnil na glavo kovinsko čelado. Ko je nato spustil po žici elek-

trični tok, močan 1800 voltov, je skočila iskra iz desne noge električnega stola in padla na Nardellove hlače, ki so se vnele. Krvnik si je pripravdeval, da bi pogasil ogenj. Z gasilnimi pripravami so bruhali vodo v nesrečnega obsojenca, da je tulil. Slednjič so ogenj pogasili. Ker je mož popolnoma umolknil, so menili, da je mrtev. Krvnik je namreč takoj, ko so se pojavili plameni, izklopil elektriko. Toda zdravnik, ki je preiskal obsojenca, je ugotovil, da še živi in da je samo nezavesten. Zato je Elliot vnovič vključil električni tok, ki je tedaj izvršil nalogo do kraja. Med groznim usmrčenjem so se odigravali divji prizori. Dve ženski, ki so ju bili pripustili izjemoma k justifikaciji, sta omedleli ter so ju morali odnesti iz jetnišnice.

× Ford odpusti 10.000 delavcev. Ravnateljstvo Fordovih tovarn v Detroitu v Ameriki je sporočilo svojim uslužbencem, da bo za več tednov ustavilo obratovanje. 75.000 delavcev in uradnikov bo odpuščenih. Poleg tega pa se bodo tudi pri drugih Fordovih tovarnah izvršili znatni odpusti delavcev, tako da bo število brezposelnih Fordovih delavcev znašalo najmanj 100.000.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Avtomobilist in stražnik.

Avtomobilist, ki ga je bil stražnik ustavil zaradi prehitre vožnje, je bil zelo ogorčen. «Nikar me ne poučuj,» je dejal, «o avtomobilizmu vem toliko, da bi mogel s tem napolniti cele knjige!»

«Je že mogoče,» je mirno odvrnil stražnik, «toda z onim, česar ne veste, bi mogli napolniti bolnišnice...»

V času brezposelnosti.

— Gospod šef, potegujem se po oglasu pri vaši trdki za mesto sluge.

— Obžalujem, da vas ne morem sprejeti, priglasilo se jih je že nad 100.

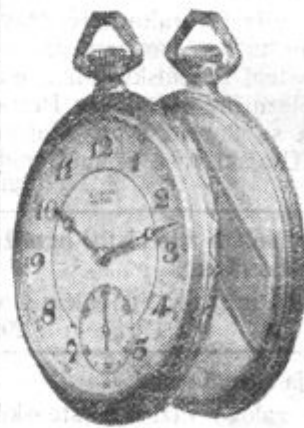
— Morda bi me pa utegnili sprejeti za svojega namestnika, da bi namesto vas odklanjal in odganjal druge kandidate?

Po ovinkih do denarja.

Matija: «Stavim 100 Din, da ne veš, kaj hočem!»

Gašper: «Velja! Denar bi si rad zopet izposodil od mene.»

Matija: «Ne, prišel sem samo, da ti voščim dober dan. Izgubil si. Zdaj mi pa le daj stotak!»

Ure, zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in dobro trvdka

H. Suttner
Ljubljana 5

Prešernova ulica št. 4.

Tvrška razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Ure v vseh cenah od 44 Din navzgor.

Št. 120. Kovinasta ura (anker) 44 Din, s sekundnim kazalcem 78 Din.

Št. 121. Ista z Radiumom 58 Din, s sekundnim kazalcem 94 Din.

Št. 125. Budilna ura, 16 cm visoka, 49 Din, z Radiumom 76 Din.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastoj in poštine prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

Obutev za šolo

59.-

Vrsta 2852-05

Praktični čevlji iz laka ali rjavega telečjega boksa. Prav dobro se prilagajajo nogi. Hoja v njih je jako udobna.

89.-

Vrsta 2842-05

Te čevlje iz laka in s spono smo priredili za otročičke. Nosi se ob nedeljah in praznikih. Imamo pa tudi prav take čevlje iz rjavega boksa za navadne dni.

129.-

Vrsta 3922-00

Sportni čevlji za ofroke. Narredili smo jih iz rjavega boksa in z okrašenim jezikom. Močan podplat jamči, da bodo čevlji dolgo izdržali.

169.-

Vrsta 1834-22

Čevlji iz laka in boksa za učenca. Polukoničasta oblika daje čevljem posebno eleganco. Docela so udobni in praktični.

89.-

Vrsta 3762-22

Te smo priredili za živahnije dečke. Proizvajamo jih iz mastnega kravjega usnja. Iste imamo iz mehkega usnja. Praktični čevlji za vsak štrpac.

Nesporazum.

Na dvorišču se igrajo otroci. Mimo pride Irgovinski potnik, pokliče enega in ga vpraša: Ali je tvoja mamica doma?

— Je — odgovori deček.

Mož odide k vratom na dvorišču in pozvoni, pa se nihče ne oglasi. Pozvoni drugič, tretjič, toda vse zaman. Naposled pokliče dečka k sebi, rekoč: Saj si vendar dejal, da je tvoja mamica doma.

— Seveda je, samo da ne stanuje v tej hiši.

Rajši obratno.

«Popijte to zdravilo in mislite si, da pijete pivo.»

«Gospod doktor, ali bi ne mogla obrniti tako, da bi pil pivo in si mislil, da pijem zdravilo?»

Mornarska.

Star mornar pripoveduje mladi letoviščarki o strašni nesreči, ki jo je doživel na morju.

— Takrat je utonilo 30 ljudi... zaključi svoje pripovedovanje.

— Kako to, trideset? O isti nesreči ste mi že previli lani, pa ste trdili, da so utonile samo tri osebe.

— Dà, gospodična, toda lani ste bili še premladi, pa vas nisem hotel tako razburjati.

Nesreča.

— Kaj porečeš na to? Moj brat se je kar tebi nič meni nič oženil, star že nad 60 let.

— Kaj bi rekel? Večno ne more biti na tem svetu srečen nihče.

Predrznost.

— Gospod, pozabili ste mi dati napitnino.
— To je predrznost! Zahtevate napitnino od mene, ki sem častni član Lige proti pijančevanju.

Listnica uredništva

Semič. Poslali ste nam z datumom od srede 5. avgusta nujno pismo za 32. št. «Domovine». Pismo smo prejeli v petek 7. t. m., ko so imeli naročniki to številko že v rokah. Ponovno opozarjamo zato vse dopisnike, naj upoštevajo, da moramo imeti dopise vsak teden najkasneje v torek v rokah, da jih lahko uvrstimo v številko istega tedna.

Beerigen (Belgija). Vsak dopis brez podpisa roma neusmiljeno v koš. Če se res potepajo žene slovenskih rudarjev z napačnimi papirji in se vlačugarijo z drugimi, možje, jih kar lepo naznanite varnostnemu oblastvu, ki bo že poskrbelo, da se zadeva uredi.

MALI OGLASI

Čamernikova šoferska šola,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 36 (Jugo-Auto) prva oblastno koncesionirana. Telefon št. 2236. Prospekt 15 zastonj — pišite ponj! 281

Proda se

lepo posestvo, sestojče iz 12 orolov njiv, travnikov in gozdov kakor tudi gospodarskega poslopja. Posestvo je v lepi Savinjski dolini, oddaljeno eno uro od železniške postaje Sv. Petra. Natančnejša pojasnila se dobivajo pri Alojziju Božiču, posestniku v Grajski vasi, pošta Gomilsko. 301

Sadne mline, vetrne mline (za žito čistiti) in nože za zelje ribat

Izdeluje Martin Dvorjak, mizar v Spodnjem Doliču, pošta Mislinje. 298

300 Razprodaja zaradi smrti.

Razprodajam celotno zalogo različnih stenskih ur, budilk, žepnih ur, različnih verižic, prstanov, obeskov in drugega. Prodajala bom pod lastno ceno. Berta Benedičič, Škofja Loka, Glavni trg.

Trgovinskega vajenca,

14 let starega, sprejme v uk trgovina s mešanim blagom in lesom Jos. & Am. Deberšek v Šmiklavžu, pošta Slovenjgradec. 297

150 do 300 dinarjev na dan

zaslužijo oni, ki imajo mnogo poznanstva. Za odgovor znakol Kosmos, Ljubljana, poštni predal št. 507. 229

Šoferska šola Gojko Pipenbacher,

Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. Zahtevajte informacijel! 236

Zahtevajte brezplačni veliki CENIK!

Srebro 160 Din

5 let garancije

Št. 1120

52 Din

Št. 1292

Elegantna, tenka,

niklasta ura

99 Din

Z enim

zvoncem 48 Din

Prima, z dvema

zvoncema 76 Din

Za neustrežajoče vrnem donar.

A. Kiffmann, Maribor 143

! Specialist samo za boljše ure !

Glasbila za vse!

Violine od Din 89.—
Gitare od Din 199.—
Trompete od Din 480.—
Harmonike od Din 85.—

Kromatične in klavirske harmonike, jazz-instrumenti.

Zahtevajte veliki brezplačni

CENIK

na največje in najcenejše odpr. tvrdke glasbil Jugoslavije

MEINEL & HEROLD

tovarne glasbil in harmonik

prod. podr. MARIBOR št. 104.

Brezpla en pouk v sviranju.

Navodila v ceniku.

Najnovije dvokolo z motorčkom 1/2 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Zlatnino in srebrnino

prodaja poceni in dobro svetovnoznana tvrdka

H. SUTTNER LJUBLJANA 5

Prešernova ulica št. 4.

Zadnje novosti prstanov, verižic, zapestnic, narprih igel (brož) itd.

Predelavanje zlatih stvari; izdelovanje tudi po želji.

Tvrdka razpošilja blago na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Azije in Avstralije.

Zahtevajte veliki ilustrovani cenik, ki ga Vam pošlje zastonj in poštne prosto

H. SUTTNER v LJUBLJANI 5

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto tuba Din 8.— in Din 13.—